

Evaluatie subsidieproject Veiligheid Kleine Bedrijven

Han Bruinink
Carolien van den Handel
Paul van Soomeren

Evaluatie subsidieproject Veiligheid Kleine Bedrijven

Amsterdam, 13 januari 2012

Han Bruinink
Carolien van den Handel
Paul van Soomeren

Met medewerking van:
Sander Flight
Justin de Kleuver
Suzan Nij Bijvank
Sanneke Verweij

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1 Samenvatting	6
2 Opzet van de evaluatie	13
2.1 De onderzoeksvraag	13
2.2 Opzet van het onderzoek	13
3 De subsidieregeling VKB	16
3.1 Doel van de regeling	16
3.2 Hoe werkt het?	16
3.3 De doelgroep	17
3.4 Ontwikkelingen in de tijd	18
3.5 De adviseurs	19
3.6 De maatregelen	20
4 Communicatie	21
4.1 Landelijke campagne en informatie	21
4.2 Overige informatiespreiding	22
4.3 Hoe bereikt de informatie de ondernemers	22
4.4 Het aantal deelnemende ondernemers	23
5 Het aanvragen van subsidie	26
5.1 Aanleiding en doel van de ondernemers voor de subsidieaanvraag	26
5.2 Beoordeling van de procedure	27
5.3 De subsidiehoogte	28
6 De veiligheidsscan en het veiligheidsadvies	30
6.1 De adviseurs aan het werk	30
6.2 Bijdrage aan bewustzijn, kennis en inzicht	31
6.3 Advies als basis voor maatregelenkeuze	32
6.4 Reflectie op eerdere bevindingen	33
7 Geadviseerde en uitgevoerde beveiligingsmaatregelen	34
7.1 De geadviseerde maatregelen	34
7.2 De uitgevoerde maatregelen	35
7.3 De actuele investering en de meerjarenplanning	36
7.4 Landelijk beeld: maatregelen en advisering	37
8 Ontwikkeling van het veiligheidsniveau bij kleine bedrijven	40
8.1 Landelijke ontwikkeling criminaliteit	40
8.2 De VKB en de landelijke ontwikkeling	42
9 Kosten en baten	43
9.1 Kosten	43
9.2 Baten	45
9.3 Samenvattend	47
10 Conclusies: effectiviteit en efficiëntie van de regeling	48
10.1 Wordt de doelgroep bereikt?	48

10.2	Draagt de regeling bij aan bewustwording, kennis en inzicht?	49
10.3	Zijn kleine bedrijven door de regeling beter beveiligd?	50
10.4	Draagt de regeling bij aan de veiligheid?	51
10.5	Belangrijkste successen en knelpunten	51
11	Aanbevelingen	54
	Bijlagen	
Bijlage 1	Onderzoeksverantwoording	56
Bijlage 2	O-, B- en E-maatregelen	58
Bijlage 3	Begeleidingsgroep	59
Bijlage 4	Geïnterviewde personen	60
Bijlage 5	Gebruikte documenten	61
Bijlage 6	Vragenlijst ondernemers en samenvatting beantwoording	62
Bijlage 7	Aanvraagformulier subsidie scan	68
Bijlage 8	Aanvraagformulier subsidie maatregelen	70

Inleiding

Kleine ondernemers kunnen sinds 2009 voor het beveiligen van hun bedrijf een beroep doen op de subsidieregeling Veiligheid Kleine Bedrijven (VKB). De regeling is op aandringen van de Tweede Kamer gestart en door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (toen nog Ministerie van Economische Zaken) uitgevoerd. Sinds 2011 participeert ook het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor 50% in de regeling. De subsidieregeling maakt deel uit van het Actieplan Veilig Ondernemen, een publiek-privaat convenant met als doel het slachtofferschap van bedrijven met 25% te laten dalen in 2010 ten opzichte van 2004.

De subsidieregeling VKB is bedoeld om kleine ondernemers (maximaal 5 vestigingen met maximaal 10 fte per vestiging) te stimuleren en te ondersteunen bij het treffen van beveiligingsmaatregelen. De regeling beoogt niet alleen de investering in beveiliging te activeren, maar ook het bewustzijn en de kennis over veiligheidsrisico's en beveiligingsmaatregelen op een hoger niveau te brengen, zodat maatregelen zo effectief mogelijk worden getroffen.

Nu de regeling drie jaar loopt wil het Ministerie van EL&I de Tweede Kamer informeren over de resultaten die daarmee zijn behaald. Onderzoek en adviesbureau DSP-groep heeft van het ministerie opdracht gekregen een evaluatie uit te voeren van de VKB regeling op effectiviteit en efficiëntie. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode september – november 2011.

Om zicht te krijgen op het functioneren van de regeling heeft DSP-groep zich uitvoerig geïnformeerd bij ondernemers die daarvan gebruik hebben gemaakt. Ook is informatie ingewonnen bij de beveiligingsadviseurs die veiligheidsscans hebben uitgevoerd bij de ondernemers en hen hebben geadviseerd over zinvolle maatregelen. Daarnaast is de visie gepeild van het georganiseerde bedrijfsleven, vertegenwoordigd door personen uit de verschillende branches en koepels. Zij gaven hun mening 'op enige afstand'. Naast deze kwalitatieve benadering is ook naar de cijfermatige ontwikkeling gekeken. Daarvoor is een secundaire analyse uitgevoerd op de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven, die jaarlijks wordt uitgevoerd en een beeld geeft van de criminaliteit en het slachtofferschap van ondernemers. Tot slot zijn de kosten en de baten van de regeling in beeld gebracht.

Dankwoord

Aan dit onderzoek werkten velen mee aan wie we dank verschuldigd zijn: de leden van de begeleidingsgroep die voor de evaluatie in het leven is geroepen en die waardevolle ondersteuning boden en het conceptrapport van deskundig commentaar voorzagen, de vertegenwoordigers van de brancheorganisaties en van andere intermediaire organisaties uit het bedrijfsleven, die hun visie op de regeling aan ons voorlegden, en de medewerkers van het WODC, het EIM en de Kamer van Koophandel, die ons kwantitatieve gegevens aanleverden. Uiteraard bedanken wij ook de geselecteerde beveiligingsadviseurs en ondernemers die vrijwillig aan het onderzoek meewerkten. Onze dank gaat ook uit naar de kwaliteitsdeskundigen die betrokken zijn bij de kwaliteitsbevordering van de beveiligingsadviseurs en die als externe adviseurs werden geraadpleegd. Een van hen, Richard Telderman,

was ook bij het veldwerk betrokken. Tot slot zijn wij uiteraard ook dank verschuldigd aan het Ministerie van EL&I, die als opdrachtgever het onderzoek financierde.

1 Samenvatting

Criminaliteit tegen bedrijven is een hardnekkig probleem. Om hieraan iets te doen is het Actieplan Veilig Ondernemen ontwikkeld. Dit convenant van overheid en bedrijfsleven heeft als doel de criminaliteit in het bedrijfsleven van 2004 tot 2010 met 25% te doen afnemen.

Een van de onderdelen van het Actieplan is de subsidieregeling Veiligheid Kleine Bedrijven (VKB) van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) en het ministerie van Veiligheid en Justitie (V&J). Veel ondernemers treffen wel beveiligingsmaatregelen, maar deze blijken vaak onvoldoende, of niet effectief genoeg om criminaliteit buiten de deur te houden. Kleine bedrijven ontbreekt het bovendien nogal eens aan kennis, tijd en geld om zich beter te beveiligen. Met de subsidieregeling hopen de ministeries het bewustzijn, de kennis en de feitelijke beveiliging op een hoger plan te brengen. De regeling is uitgewerkt in nauw overleg tussen overheid en bedrijfsleven. In 2009 werd eerst een pilot uitgevoerd, en in het najaar werd de regeling landelijk uitgezet. De regeling VKB is ook in 2010 en 2011 gepubliceerd, al was er sprake van veranderingen. Eind 2011 heeft onderzoeks- en adviesbureau DSP-groep de regeling geëvalueerd. De resultaten daarvan zijn in dit rapport te vinden.

Om de effectiviteit en de efficiëntie van de regeling te onderzoeken zijn 50 ondernemers benaderd die gebruik maakten van de regeling en 10 beveiligingsadviseurs. Daarnaast werd informatie vergaard bij het ministerie, AgentschapNL en vertegenwoordigers van het georganiseerde bedrijfsleven.

De regeling VKB (Veiligheid Kleine Bedrijven)

Om subsidie voor beveiligingsmaatregelen te krijgen, moeten ondernemer eerst een beveiligingsscan laten uitvoeren door een van de ruim honderd beveiligingsadviseurs die bij de VKB regeling zijn betrokken. Met deze scan worden de veiligheidsrisico's voor de ondernemer in kaart gebracht en wordt een beveiligingsadvies gegeven. Dit is een advies op maat, waarin altijd wordt gezocht naar de juiste mix van organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen. Het advies wordt ter plekke besproken en schriftelijk vastgelegd.

Voor de scan kan de ondernemer € 300 subsidie krijgen, waarmee de beveiligingsadviseur wordt betaald. In 2009 en 2010 moesten de ondernemers daar bovenop zelf € 50 bijdragen.

Als de ondernemer maatregelen uit het advies laat uitvoeren, kan ook daarvoor subsidie worden verkregen, tot een bepaald maximum. In 2009 was dit € 10.000 en in 2010 en 2011 € 700 voor maatregelen. Tegenover de subsidie moet een eigen investering van de ondernemer staan van tenminste dezelfde hoogte.

Gebruik, kosten en baten

In 2009 zijn ongeveer 7.000 en in 2010 ruim 7.500 subsidies toegekend. Doordat veel ondernemers uiteindelijk de subsidie niet hebben laten vast-

stellen, zijn er in 2009 ongeveer 5.000 subsidies betaald. In 2010 worden ongeveer 5.700 subsidies betaald¹. In 2011 is het maximum van 10.000 aanvragen voor scans binnengekomen; tot hoeveel subsidie voor maatregelen dit zal leiden is nog niet te zeggen.

Het beschikbare budget voor de regeling was in 2009 € 25,5 miljoen en in de jaren 2010 en 2011 was er € 10 miljoen per jaar beschikbaar. Het totale budget voor de subsidieregeling voor 2009, 2010 en 2011 bedraagt € 45,5 miljoen. Voor 2009 en 2010 samen was dat € 35,5 miljoen. Daarvan is € 19.986.477 aan subsidies uitgekeerd, ruim de helft.

Dit verschil is ontstaan, omdat ondernemers minder gedeclareerd hebben dan zij hadden aangevraagd waardoor er middelen zijn vrijgevallen. Conform de regeling in 2009 en 2010 werden de scans en veiligheidsmaatregelen vooraf in één keer verplicht. De uiteindelijke vaststelling (declaratie) vond uiterlijk 9 maanden daarna plaats. Omdat er vaak een jaargrens tussen verplichting en vaststellen zat, vielen er middelen vrij als de investeringen uiteindelijk lager bleken te zijn dan vooraf was aangegeven.

Bij de wijziging van de regeling (2011 en 2012) is het systeem van subsidieverlening en betaling aangepast, waardoor het risico op vrijvallende middelen is geminimaliseerd. Bij zowel de scan als de veiligheidsmaatregelen geldt het principe van verlenen is vaststellen. Dit houdt in dat de ondernemer bij aanvraag van de scan de subsidie meteen betaald krijgt en bij de veiligheidsmaatregelen kan de ondernemer, na het realiseren van de maatregelen, de declaratie indienen die vergoed wordt. Hij/zij ontvangt dan een nieuwe beschikking die eveneens direct wordt uitbetaald.

Als de ervaringen uit 2010 naar 2011 worden doorgetrokken zal naar verwachting in 2011 uiteindelijk ongeveer € 8 miljoen aan subsidie worden uitgekeerd. Als het ministerie van Financiën in het voorjaar akkoord gaat met het voorstel om de overgebleven middelen VKB door te schuiven naar 2012, kan de resterende € 2 miljoen in 2012 opnieuw gebruikt worden voor subsidie op scans en maatregelen.

Tabel 1.1 Aantal aanvragen, vaststellingen en aan subsidie uitgekeerd (2009 en 2010) en geschat (2011) bedrag per jaar in €

Jaar	Aantal aanvragen	Aantal vaststellingen	Bedrag in €
2009 pilot	2.109	2.070	3.257.178
2009 landelijke regeling*	4.425	2.931	11.937.061
2010 **	7.539	5.734	4.792.238
Totaal 2009 + 2010	14.073	10.735	19.986.477
2011	10.000	?	8.000.000

* inclusief coulanceregeling

** inclusief overgangsregeling en 900 nog vast te stellen aanvragen

Ongeveer een op de drie ondernemers heeft – bovenop de verplichte 50% eigen investering – meer aan beveiliging uitgegeven. Voor de details verwijzen we naar het rapport (hoofdstuk 9), maar in totaal hebben de deelnemende ondernemers ongeveer € 46,5 miljoen geïnvesteerd in beveiliging (2009 + 2010 € 33 miljoen en 2011 volgens schatting € 13,5 miljoen).

Noot 1 Er zijn reeds ongeveer 4.800 betaald en er volgen nog 900.

Het totale kosten-batenplaatje ziet er daarmee globaal als volgt uit:

Tabel 1.2 Kosten-baten 2009, 2010 en 2011 (schatting), afgerond in globale bedragen (in €)

Kosten		2009+2010	2011	2009+2010+2011
	Subsidie voor scans	3.200.000	3.000.000	6 miljoen
	Subsidie voor maatregelen	17.200.000	5.000.000	22 miljoen
	Communicatie en uitvoering	2.150.000	800.000	3 miljoen
	Totaal	22.550.000	8.800.000	31 miljoen
Baten		2009+2010	2011	2009+2010+2011
	Eigen investering ondernemers	32.820.000	13.500.000	
	Verminderde schade	PM	PM	
	Uitstralingseffect	PM	PM	
	Totaal	32.820.000	13.500.000	46 miljoen
Opbrengst				15 miljoen

We zien dus dat de regeling VKB meer investering uitlokt dan aan subsidie is verstrekt. In 2009 en 2010 samen gaat het om een factor 1.6 en in 2011 naar verwachting om een factor 1.7. Als de investeringen van de ondernemers alleen aan de uitgegeven subsidie voor maatregelen wordt gerelateerd, dan gaat het in 2009-2010 zelfs om een factor 1.9 en in 2011 om een factor 2.7.

Bereik van de regeling

Met de regeling is in 2009 en 2010 samen ongeveer 5% van de ondernemers in de detailhandel en de horeca bereikt – de belangrijkste doelgroep van de regeling. Ook in 2011 zal naar verwachting weer zo'n 5% van deze doelgroep aan de regeling deelnemen. Eind 2011 is dus ongeveer 10% van de primaire doelgroep bereikt.

In 2009 heeft de overheid een landelijke informatiecampagne opgezet en via intermediaire organisaties gecommuniceerd om bekendheid aan de regeling te geven. In 2010 en 2011 was de informatiespreiding vooral via intermediaire organisaties en minder omvangrijk. Uit het onderzoek blijkt dat de landelijke informatieverbreiding de ondernemers nauwelijks bereikt heeft. De instroom in de regeling loopt voor een belangrijk deel via beveiligingsbedrijven. Via hen horen veel ondernemers voor het eerst van het bestaan van de regeling.

Van scan naar beveiligingsmaatregelen

De ondernemers moeten eerst een scan laten uitvoeren om de risico's en oplossingsmogelijkheden in kaart te (laten) brengen. Van de adviseurs wordt verwacht dat zij een brede insteek kiezen en na een gedegen scan zowel organisatorische- als bouwkundige en elektronische maatregelen als mogelijkheid voorleggen. Ook moeten zij het belang van een afgewogen combinatie daarvan duidelijk maken. Over het algemeen doen zij dat ook, maar de neiging bestaat soms om de wens van de ondernemers te volgen en die ondernemers hebben over het algemeen een voorkeur voor elektronische beveiligingsmaatregelen en daarbij gooien vooral camera's hoge ogen. Bouwkundige- en organisatorische maatregelen - die vaak weinig kosten -

zijn bij ondernemers minder populair en dreigen daardoor op de achtergrond te raken.

Het behalen van de doelen

De regeling blijkt een stimulans voor de ondernemers om plannen – soms ook plannen die al in de bureaulade lagen - om te zetten in daden. De ondernemers geven aan dat door de regeling beveiligingsmaatregelen *daadwerkelijk* worden genomen, zij *nu* worden genomen en er ook *meer* maatregelen worden genomen dan zonder regeling zou zijn gebeurd. Wat dat betreft wijken de reacties van ondernemers die in 2010 en 2011 deelnemen niet af van die uit 2009, toen de maximale subsidie 10 maal zo hoog was. Wat veranderd is, is dat in 2009 'de bovenkant' van de markt (denk aan grotere bedrijven) veel meer op de regeling afkwam dan in de jaren daarna. In 2009 werden dus veel bedrijven bereikt die de regeling vermoedelijk minder nodig hadden dan de kleinere bedrijven binnen de doelgroep.

Deelnemers aan de regeling zijn primair gericht op de subsidievoordelen, niet op het verwerven van kennis over beveiliging. Velen wisten eigenlijk al wel wat zij wilden en oriënteerden zich al bij een beveiligingsbedrijf. De verplichting om eerst een scan door een adviseur te laten maken, alvorens aanspraak op de subsidie te kunnen maken, is een zeer goede keuze geweest om de scope van de ondernemers te verbreden. Ook al staat niet iedereen daar even zeer voor open, toch zijn kennis en inzicht in risico's en de mogelijke aanpak bij de deelnemende ondernemers zeker toegenomen.

En ondanks de focus op elektronische maatregelen (en daarbij vooral voor camera's) is er meer aandacht gegenereerd voor het bredere palet aan mogelijke maatregelen. Ondernemers die VKB-subsidie ontvangen, nemen ook veel meer organisatorische maatregelen dan het landelijke gemiddelde van kleine bedrijven². Vooral de startende bedrijven hebben veel baat bij de tips en de adviezen op het organisatorische vlak.

Hoewel de scans en de adviezen van de adviseurs door de ondernemers over het algemeen zeer worden gewaardeerd, bestaat bij de onderzoekers ook de indruk dat niet altijd voldoende maatwerk wordt geleverd. Daarbij blijkt dat het voor de ondernemers niet altijd duidelijk is waar beveiligingsprioriteiten liggen en hoe maatregelen slim moeten worden gecombineerd om maximaal effect te hebben. Daar valt zeker nog meer winst te behalen. Daarnaast blijkt dat de kleine ondernemers zich sterk richten op onheil van buiten; interne criminaliteit - zoals diefstal door personeel - blijkt vaak nog een lastig gespreksonderwerp.

Is het veiliger geworden voor kleine bedrijven?

De VKB-regeling heeft dus zowel op het niveau van beveiliging als op het niveau van bewustwording, kennis en inzicht een positief effect. Toch is dit in de criminaliteitsontwikkeling bij kleine bedrijven niet terug te zien.

Noot 2 25% van de deelnemers geeft aan één of meer organisatorische maatregelen te nemen ten opzichte van hooguit 5% landelijk (Monitor Criminaliteit Bedrijven, 2010).

De betrokken ondernemers kunnen opmerkelijk genoeg niet aangeven, of zich na het nemen van maatregelen minder incidenten voordoen. Veel ondernemers gaven aan vooral maatregelen te treffen vanuit preventief oogpunt. Hoe het effect van de regeling is op vermindering van schade is daarvoor niet vast te stellen.

Landelijke cijfers over de criminaliteit waar kleine bedrijven jaarlijks de dupe van worden³ laten geen significante daling van die criminaliteit zien. Dat is eigenlijk ook niet te verwachten, als wordt bedacht dat 'slechts' 10% van de primaire doelgroep subsidie heeft gekregen.

Er is wel sprake van een uitstralingseffect; van verschillende zijden kwamen signalen dat deelnemende ondernemers hun omgeving betrekken in de ervaringen. Ook is een na-ijleffect te verwachten, van ondernemers die –op basis van het advies- in de komende jaren nog meer maatregelen nemen. Winst is ook behaald op het vlak van de veiligheidsbeleving, het gevoel van veiligheid. Menig ondernemer geeft aan dat het veiligheidsgevoel door de maatregelen is verbeterd.

Alles overziende ...

... kunnen we dus stellen dat een flinke groep ondernemers - 1 op de 10 van de primaire doelgroep - is bereikt met de regeling VKB en dat de subsidie heeft geleid tot het nemen van beveiligingsmaatregelen. Winstpunt is zeker dat er, in elk geval voor een bepaalde periode, meer aandacht voor het onderwerp is en dat zich dat ook breder verspreid. Door de verplichte scan is ook de scope van veel ondernemers verbreed. Vooral bij de starters heeft dat tot veel nieuwe inzichten geleid. Ook worden er meer organisatorische maatregelen genomen dan landelijk gemiddeld, ondanks de matige interesse hiervoor bij vooral ervaren ondernemers. Gezien de geringe kosten daarvan, en vanwege de noodzakelijke maatregelenmix, is het dan ook aan te bevelen dat de adviseurs nog nadrukkelijker duidelijk maken wat het nut en de noodzaak van organisatorische maatregelen is.

De toekomst

De regeling heeft een gunstig effect op de samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven. Het bedrijfsleven ervaart dat de overheid de veiligheidsproblematiek van de kleine bedrijven serieus neemt. De samenwerking in deze regeling kan gezien worden als een goede investering in meer kansen voor andere projectensamenwerking in de toekomst.

Natuurlijk zijn er ook knelpunten.

- Ten eerste het selectieve bereik van de regeling, waardoor vooral de ondernemers subsidie aanvragen die toch al geïnteresseerd zijn in beveiliging en al contact hadden met beveiligingsbedrijven. Dit is een feit. Het is echter ook een gegeven dat de doelgroep lastig te bereiken is, schriftelijke informatie niet of slecht tot zich neemt en interesse vaak pas gewekt wordt als zich problemen aandienen.
- Ten tweede de subsidievoordelen (er valt geld te halen), die –zeker in eerste instantie- de aandacht voor de organisatorische maatregelen (die

Noot 3 Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (WODC) en Criminaliteitspreventie door kleine bedrijven (EIM).

relatief weinig kosten) in de weg staat. Er is echter sowieso al een algemene voorkeur voor beveiliging met elektronische maatregelen en dat zien we terug in de keuzes van de ondernemers die op de regeling afkomen. Organisatorische maatregelen zijn niet populair, omdat ze omslachtig, onhandig, of klantvriendelijk worden gevonden. Daar zijn de meeste ondernemers dus niet naar op zoek. Winst is uiteindelijk wel dat er via de route van de elektronische maatregelen toch ook meer aandacht voor organisatorische maatregelen ontstaat.

- Ten derde de moeite die de ondernemers hebben met de procedurele kant van de subsidie. Zij blijken de stappen die moeten worden doorlopen niet te begrijpen (of misschien niet altijd te willen begrijpen) en daarvoor de hulp van de beveiligingsadviseurs nodig te hebben. Als deze hulp niet zou zijn verleend, zouden veel aanvragen niet tot stand zijn gekomen. AgentschapNL heeft de adviseurs expliciet gevraagd dit te doen, maar een deel van de adviseurs blijkt nog steeds niet goed te weten hoe ver hun rol hierin strekt.
- Ten vierde het aantal en de kwaliteit van de VKB beveiligingsadviseurs. De adviseurs moeten aan een aantal voorwaarden voldoen waaraan met name in de eerste periode van de regeling niet streng de hand gehouden is. Gebleken is dat het, zeker in de beginfase, nogal eens aan kwaliteit ontbrak bij de adviseurs. Het blijkt bovendien niet eenvoudig alle adviseurs (meer dan honderd) op een lijn te krijgen. Ze hebben allen hun eigen specialisaties, laten hun eigen voorkeuren meespelen en geven nog wel eens een eigen interpretatie aan de spelregels. Een aanscherping van de criteria en betere controle had de kwaliteit van de adviseurs beter gewaarborgd. Er wordt sinds 2010 gewerkt aan de kwaliteitsverbetering in cursus en intervisie. De kwaliteitstoetsing van de scans is onlangs gestart. Daarmee moet het niveau van de scans en de adviezen verder worden opgetrokken.
- Een vijfde en laatste knelpunt betreft het deel van het budget dat niet werd besteed. In 2009 en 2010 samen werd door 14.000 ondernemers subsidie aangevraagd en toegekend, maar doordat ondernemers minder investeerden of geen declaratie indienden, werd uiteindelijk de subsidie van maar aan ongeveer 11.000 ondernemers betaald. Door verandering in de financiële constructie (zie hoofdstuk 9) kan het resterend budget uit 2011 (naar verwachting ongeveer € 2 miljoen) nu wel in 2012 worden gebruikt. Dit onder voorbehoud dat het ministerie van Financiën en het Parlement hiermee akkoord gaan.

Aanbevelingen

De eerste aanbeveling is simpel: los waar mogelijk de gesignaleerde knelpunten snel op. De regeling VKB wordt immers door het ministerie van Veiligheid en Justitie in 2012 en 2013 doorgezet en stroomlijning zou de regeling effectiever en efficiënter maken.

Er zijn nog een paar aanbevelingen te doen die vooral de communicatie en de rol van de adviseurs betreffen.

- Wat de communicatie betreft bevelen we aan om op de ingeslagen weg voort te gaan. Geen landelijk benadering, maar een insteek via de regionale MKB's, de brancheorganisaties en andere intermediaire organisaties, bij voorkeur op een zo laag mogelijk niveau in de organisaties. Daarnaast is het wenselijk dat de communicatie zich blijvend richt op de meest kwetsbare bedrijfstypen. Brancheorganisaties hebben hierbij een

belangrijke rol, omdat zij dicht bij de ondernemers staan en weten hoe zij hen het best kunnen benaderen. Ondanks het gegeven dat van de startende bedrijven een deel het niet redt is het toch ook aan te bevelen de communicatie actief op hen te richten. Zij staan open voor advies en zijn zeer geholpen met ondersteuning. Vooral daar – maar niet alleen daar – is immers de meeste veiligheidswinst te halen. Redden zij het niet, dan wordt de kennis wellicht meegenomen in een nieuwe onderneming.

- Om de deskundigheid van de adviseurs nog meer te benutten, kan overwogen worden hen nog wat langer in de procedure mee te laten lopen. Als zij meer betrokken zijn bij de uiteindelijke keuze van maatregelen en zicht houden op het installeren en uitvoeren van de maatregelen, komt dat niet alleen het aantal maatregelen, maar ook de *kwaliteit* daarvan ten goede. Daarmee wordt een zo hoog mogelijk rendement van de inzet bereikt. De keerzijde hiervan kan overigens wel zijn dat de onafhankelijkheid onder druk kan komen te staan. De grenzen van de betrokkenheid moeten dus goed bewaakt worden.
- Tot slot is blijvende aandacht voor organisatorische maatregelen gewenst. In het carré van **O**(rganisatorische), **B**(ouwkundige), **E**(lectronische) en **D**(igitale) beveiligingsmaatregelen neemt de **O** vaak geheel ten onrechte een Assepoesterrol in: 'O' wordt gemakkelijk over het hoofd gezien en vaak met enig disdain behandeld. Door ondernemers, maar ook door sommige adviseurs. Ten onrechte want organisatorische beveiligingsmaatregelen zijn de basis van de totale veiligheidsstrategie en zijn vaak ook verreweg het goedkoopste en makkelijkste in te voeren. Vanuit beleid is hier veel aandacht voor en dit werpt vruchten af. Binnen de VKB is er meer aandacht voor O-maatregelen dan in het algemeen. Maar er is nog meer winst te halen op dit vlak. O-maatregelen benadrukken is vanaf het begin een belangrijke doelstelling van VKB. In cursus en intervisie en bij de kwaliteitstoetsing worden de adviseurs hier consequent op gewezen en dit kan nog meer.

2 Opzet van de evaluatie

2.1 De onderzoeksvraag

In opdracht van het Ministerie van EL&I moet de evaluatie antwoord geven op de vraag naar de effectiviteit, de randvoorwaarden en de efficiëntie van de regeling.

Bij de effectiviteit gaat het er om of doelen zijn bereikt:

- de bewustwording en kennisontwikkeling over risico's en beveiligingsmogelijkheden
- de activering van investering in beveiliging
- de afname van criminaliteit

Bij de randvoorwaarden zijn de vragen gericht op:

- de ervaringen met de procedurele kanten van de regeling;
- de communicatie en het bereiken van de doelgroep.

Bij de efficiëntie is de vraag gericht op:

- de kosten en baten van de regeling.

2.2 Opzet van het onderzoek

Overeenkomstig de doelstellingen van de regeling is er voor gekozen de evaluatie overwegend kwalitatief in te steken. Dat betreft met name de vragen naar de effectiviteit van de regeling en de randvoorwaarden. Hoe de regeling in de praktijk functioneert kan het best in beeld worden gebracht door het gesprek met de ondernemers aan te gaan. Dit biedt de mogelijkheid om door te vragen en toelichting op antwoorden te krijgen. Hoe werkt de regeling nou werkelijk? De meningen en ervaringen die op deze manier verzameld zijn, zijn naast die van de adviseurs gelegd en vervolgens in de context van meer kwantitatieve gegevens geplaatst.

Voor de evaluatie zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- Interviews met ondernemers die gebruik maakten/maken van de subsidieregeling (50).
- Interviews met beveiligingsadviseurs die de beveiligingsscan voor de ondernemers uitvoerden/uitvoeren (10).
- Interviews met de projectleiders van Ministerie EL&I en AgentschapNL (2).
- (Groeps-)interviews met vertegenwoordigers van de brancheorganisaties en andere koepelorganisaties (5).
- Interview met extern adviseur/kwaliteitsdeskundige, onder andere betrokken bij het opstellen van de kwaliteitstoets voor de adviseurs (1).
- Analyse van het databestand van AgentschapNL.
- Secundaire analyse van de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB).
- Analyse van de kosten en de baten van de regeling.
- Literatuurstudie.
- Bijwoning intervisiebijeenkomst adviseurs.

Om de effectiviteit van de regeling te onderzoeken, zijn in de interviews met de ondernemers en de adviseurs de ervaringen op inhoudelijk en op procedureel niveau uitvoerig besproken. De bijdrage van de subsidie aan bewustwording en kennis en aan de feitelijke beveiliging waren onderwerp van onderzoek, alsmede de vraag of de ondernemers de weg naar en vervolgens binnen de regeling wisten te vinden.

Voor een beeld van het succes van de regeling zijn de ervaringen uit de praktijk naast de doelstellingen en verwachtingen gelegd, zoals die bij aanvang door overheid en bedrijfsleven waren geformuleerd. De informatie uit de gesprekken met de betrokkenen van EL&I, AgentschapNL, het bedrijfsleven en de kwaliteitsdeskundigen vormden mede het kader voor mogelijke verbeterpunten.

AgentschapNL leverde de kwantitatieve informatie over de subsidie. Van het ministerie ontvingen wij de gegevens over de kosten van de subsidieregeling. Uit gegevens van het WODC is een overzicht samengesteld van de landelijke veiligheidsontwikkeling bij kleine ondernemers in de periode 2008-2010. De informatie van de VKB-deelnemers is hier tegen afgezet.

Vanuit de overweging dat het niet om de veiligheidsproblematiek gaat, maar om de systematiek van de regeling, èn vanwege de beperkte termijn die beschikbaar was voor het onderzoek is, in overleg met de begeleidingsgroep, ervoor gekozen het veldwerk uit te voeren in de Randstad. Omdat een groot deel van de geïnterviewde adviseurs ook buiten de Randstad heeft gescand, spraken zij wel vanuit bredere ervaring.

2.2 De steekproef van ondernemers

De 50 interviews met de ondernemers geven met elkaar een goed beeld van de praktijk. Daarbij geldt wel dat de steekproef statistisch gezien niet representatief is voor de totale groep VKB-deelnemers. Voor het doel van de evaluatie is dat ook niet nodig. We zoeken immers naar ervaringen op kwalitatief niveau. Daarvoor volstaat deze benadering. Het is bekend dat interviews na een zeker aantal geen nieuwe gegevens meer opleveren. De meerwaarde van een groter aantal respondenten neemt steeds meer af. Dat is ook de ervaring in dit onderzoek. Na ongeveer 30 interviews kwam weinig nieuwe informatie meer naar voren. De laatste groep bevestigde het ontstane beeld.

In de steekproef van ondernemers treffen we zowel eenmansbedrijven aan als bedrijven met twee tot negen personen personeel. Ongeveer twee derde van de respondenten heeft een onderneming waarin 1 tot 3 personen werkzaam zijn. Slechts een gering aantal respondenten geeft aan dat de onderneming uit meer dan een vestiging bestaat (ongeveer 10%).

De vestigingen die door ons werden bezocht zijn verschillend gesitueerd; zowel in (drukke) winkelcentra, winkelstraten en bedrijventerreinen als min of meer geïsoleerd in de woonwijk. Slechts een klein deel van de ondernemers gaf aan deel te nemen aan een KVO-traject.

We spraken met ondernemers die in 2009, 2010 of 2011 subsidie aanvroegen, met een oververtegenwoordiging - ongeveer 2 maal zo veel - van ondernemers die in 2011 subsidie aanvroegen. De bevindingen gelden dus alle drie de subsidiejaren. Ongeveer 25% van de ondernemers vroeg subsidie aan bij de start van hun bedrijf.

Op het moment van het interview hebben alle respondenten een scan laten uitvoeren; 90% heeft ook maatregelen getroffen. Ongeveer 10% van de ondernemers in de steekproef heeft, op dat moment, alleen een scan gehad. Deze ondernemers hebben afgezien van maatregelen, hun aanvraag voor maatregelensubsidie is niet gehonoreerd of is nog in behandeling, of zij moeten de maatregelen nog (laten) uitvoeren.

In bijlage 1 is een uitgebreide verantwoording opgenomen van de selectie van ondernemers en adviseurs voor de interviews.

3 De subsidieregeling VKB

3.1 Doel van de regeling

Het doel van de subsidieregeling VKB is kleine bedrijven (maximaal 5 vestigingen met ieder maximaal 10 fte) te stimuleren in veiligheid te investeren en hen daarvoor ondersteuning te bieden. Dat investeren zou tot uitdrukking moeten komen in het treffen van effectieve maatregelen. Om dit te bereiken wordt ingezet op het vergroten van het bewustzijn van veiligheidsrisico's en de kennis van mogelijke en effectieve maatregelen bij de kleine ondernemers, en de financiële ondersteuning van investeringen in maatregelen.

De opzet en uitwerking van de regeling zijn tot stand gekomen in nauw overleg met bedrijfsleven en gemeenten. Het bedrijfsleven heeft daarbij aangegeven dat ondernemers vooral ondernemen en door beperkte tijd en kennis en door onvoldoende besef van urgentie er niet toe komen uit eigen beweging de juiste stappen te zetten om hun bedrijf goed tegen allerlei vormen van criminaliteit te beveiligen. Deze visie wordt ondersteund door onderzoek van Deloitte (2007).

Op grond van advies van het bedrijfsleven en aanbevelingen uit voorbereidend onderzoek (Branddoctors 2009) is gekozen voor een aanpak waarbij de ondernemers in hun eigen bedrijf worden bezocht door een deskundig beveiligingsadviseur, die samen met hem/haar de risico's bekijkt en de mogelijke maatregelen bespreekt.

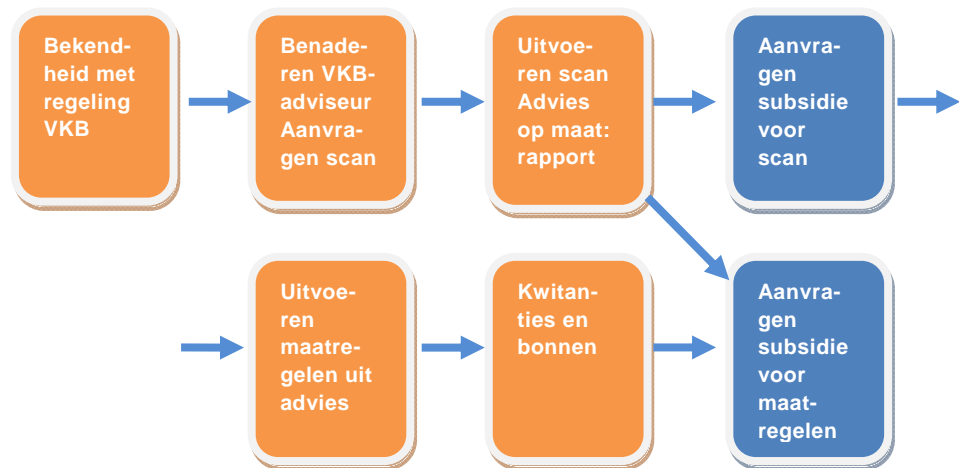
3.2 Hoe werkt het?

De regeling kent twee fasen.

- 1 Ondernemers die een beroep doen op de regeling moeten eerst een beveiligingsscan door een onafhankelijk adviseur laten uitvoeren. Bij de scan worden de risico's en de mogelijke maatregelen bekeken om daar wat aan te doen. De scan moet tot een advies op maat leiden, op grond waarvan de ondernemer een keuze voor maatregelen kan maken. De adviseur licht persoonlijk toe en stelt hiervan een schriftelijk rapport op. De ondernemer vraagt vervolgens subsidie aan voor vergoeding van de scan. Voor de ondernemer geldt een kleine eigen bijdrage⁴.
- 2 Op grond van het advies kan de ondernemer maatregelen (laten) uitvoeren. Ook voor de maatregelen kan de ondernemer subsidie aanvragen. Aangetoond moet worden dat de maatregelen uit het advies voortkomen en er moeten kwitanties en bonnen worden overlegd.

De veiligheidsscan en de maatregelen worden dus afzonderlijk gesubsidieerd. De ondernemers zijn niet verplicht na de scan veiligheidsmaatregelen te treffen. Zij kunnen zich ook beperken tot alleen de scan en het advies. Omgekeerd kunnen zij geen subsidie voor maatregelen krijgen als er geen scan is uitgevoerd.

Noot 4 In 2009 en 2010 is dit verplicht; in 2011 is dit afhankelijk van onderhandeling.

De subsidie voor de scan bedraagt € 300. De subsidie voor de maatregelen bedraagt 50% van het geïnvesteerde bedrag, met een vastgesteld maximum. In 2009 was voor scan en maatregelen samen maximaal € 10.000 beschikbaar, in 2010 en 2011 bedroeg de maximale subsidie voor maatregelen € 700. Reden voor deze wijziging was dat door het beperkte budget er te veel ondernemers misgrepen. Met een lagere subsidie per deelnemer kunnen veel meer bedrijven van de regeling profiteren.

Voor het aanvragen van de subsidie moeten standaard formulieren worden ingevuld (en ondertekend). Dit kan digitaal of per post. De formulieren staan op de website 'stavorjezaak'. Voor een digitale aanvraag moet e-herkenning worden aangevraagd. Ondernemers die het formulier handmatig willen invullen kunnen het downloaden van de site.

De ondernemer ontvangt van AgentschapNL bevestiging van ontvangst en bij correcte aanvraag wordt de subsidie voor de scan na maximaal 8 weken verleend en uitbetaald. De subsidieaanvraag voor de maatregelen moet plaatsvinden binnen 6 maanden nadat subsidie voor de scan werd aangevraagd.

De overheid stelt strenge eisen aan een juiste en volledige aanvraag. AgentschapNL kan daardoor geen onvolledige of onjuist ingevulde formulieren in behandeling nemen. Soms bestaat de mogelijkheid om aan te vullen, soms moet de aanvraag opnieuw worden ingediend.

3.3 De doelgroep

De doelgroep van de regeling omvat alle branches en alle kleine bedrijven van eenmanszaken tot bedrijven met maximaal 5 vestigingen en maximaal 10 fte personeel per vestiging. Wel was er bij het opzetten van de regeling grote aandacht voor de detailhandel en de horeca, die als de meest urgente groep ondernemers werd gezien. Dit bleek ook uit de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven.

3.4 Ontwikkelingen in de tijd

Voor de landelijke regeling van kracht werd, is in de eerste helft van 2009 in enkele gemeenten, in KVO-gebieden en bij leden van CBW-Mitex, een pilot uitgevoerd om de werking van de regeling te testen⁵. Behalve de werkbaarheid van de veiligheidsscans, werden ook de administratieve lasten getest en de aanvraagprocedure voor de subsidie. Deze is zo simpel mogelijk opgezet om de drempel zo laag mogelijk te houden.

In september van dat jaar is de regeling landelijk open gesteld. In de loop van de tijd is de regeling op enkele punten aangepast. Dat betreft in elk geval de subsidiehoogte. Ook zijn enkele aanpassingen doorgevoerd in de procedure, onder andere in de momenten waarop de subsidie aangevraagd kan worden.

2009

In 2009 was per deelnemer € 300⁶ voor de scan en maximaal € 10.000 voor de maatregelen beschikbaar. Tegenover de overheidssubsidie voor de maatregelen diende minimaal een gelijk deel eigen investering van de ondernemer te staan. Subsidie werd verleend voor scan en maatregelen samen. Ondernemers moesten aan de scan zelf € 50 bijdragen.

Totaal was voor de pilot € 10 miljoen beschikbaar en voor de landelijke regeling € 11,5 miljoen.

Na het openstellen van de landelijke regeling in het najaar van 2009 kwamen aanvragen langzaam op gang, maar kwam er vanaf eind november een hoos aan aanvragen binnen, waardoor de regeling (zwaar) overtekend werd. De enorme belangstelling was waarschijnlijk een gevolg van een onverwacht actieve werving van ondernemers door de beveiligingsbranche (beveiligingsbedrijven en leveranciers). Om de overvraging op te vangen is een coulancregeling in het leven geroepen waarvoor € 4 miljoen extra ter beschikking is gesteld.

Na deze ervaring is besloten het subsidiebedrag per ondernemer te beperken. Niet alleen het tempo waarin de subsidie uitgeput werd (en het beperkt aantal bedrijven dat daardoor van de regeling gebruik konden maken) was daarvoor aanleiding, ook was de indruk ontstaan dat de subsidie te vaak terecht kwam of dreigde te komen bij ondernemers die de subsidie vermoedelijk minder nodig hadden om hun bedrijf te beveiligen, zoals de grotere bedrijven. Ook vond een wildgroei aan kostbare elektronische en bouwkundige maatregelen plaats waarvan het de vraag was hoe noodzakelijk deze waren. Tenslotte bestond twijfel of de prijsstelling van de maatregelen niet overdreven was.

2010 en 2011

Gevolg van de overschrijving in 2009 en de administratieve gevolgen daarvan is geweest dat de regeling pas in maart 2010 opnieuw werd opengesteld. De plotselinge subsidiestop zo kort na het in werking treden heeft verwarring teweeg gebracht in de ondernemerswereld, wat enige reserve voor deelname tot gevolg heeft gehad. Het aantal aanvragen lag daardoor in 2010 onder het maximale.

Noot 5 De pilot is uitgevoerd in de gemeenten Rotterdam, Utrecht, Deventer, in winkelgebieden en bedrijventerreinen met Keurmerk Veilig Ondernemen (door HBD en MKB-Nederland) en bij leden van CBW-Mitex en HBD.

Noot 6 In de periode van de pilot was dat € 250.

In 2010 en 2011 is voor de scan eveneens € 300 beschikbaar (met in 2010 een verplichte eigen bijdrage van € 50 daar bovenop) en maximaal € 700 voor maatregelen. Ook nu weer met een eigen investering van minimaal gelijke hoogte. In 2010 kon per ondernemer slechts voor één vestiging subsidie worden aangevraagd, in 2011 kan een ondernemer subsidie krijgen voor meerdere vestigingen. Scan en maatregelen worden apart gesubsidieerd. In 2010 en 2011 was per jaar € 10 miljoen beschikbaar; € 3 miljoen voor de veiligheidsscans en € 7 miljoen voor de maatregelen.

Op grond van de ervaringen zijn ook in de procedure voor het aanvragen van de subsidie in de loop van de tijd enkele wijzigingen doorgevoerd. Doelstelling is steeds geweest om de procedure simpel te houden zodat dit geen drempel voor deelname aan de regeling zou vormen. Vanaf het begin zijn de drempels dan ook zo laag mogelijk gehouden en de aanpassingen waren er op gericht dit, waar mogelijk, nog verder te verbeteren.

Er wordt steekproefsgewijs controle uitgevoerd op ingediende declaraties en op de uitgevoerde maatregelen.

3.5 De adviseurs

Geïnteresseerde beveiligingsadviseurs kunnen zich aanmelden als VKB-adviseur. Om als VKB-adviseur te mogen werken worden enkele eisen en voorwaarden gesteld, onder andere betrekking hebbend op opleiding, ervaring als veiligheidsadviseur en onafhankelijkheid (van verkoop van beveiligingsmiddelen). Voorts moeten de adviseurs een gedragscode ondertekenen.

De adviseurs zijn verplicht deel te nemen aan de VKB-cursus die door AgentschapNL wordt aangeboden. Het betreft een cursus van drie dagdelen waarin de regeling en de procedures worden doorgesproken, alsmede de verwachtingen die gesteld worden aan de werkwijze bij het uitvoeren van de scans.

Twee maal per jaar wordt door het Ministerie van EL&I en AgentschapNL een intervisiebijeenkomst voor de VKB-adviseurs georganiseerd. Adviseurs zijn verplicht hieraan deel te nemen. Het doel van de intervisie is ook weer de strekking van de regeling te verduidelijken en de verwachtingen over de uitvoering (nogmaals) te expliciteren. De intervisie heeft ook een bijscholingsdoel op specifieke beveiligingsonderwerpen, zoals organisatorische maatregelen of digitale beveiliging.

Hoewel beoogd wordt dat de adviseurs een beveiligingsscan van voldoende kwaliteit leveren, is voor scan en advies geen stramien of voorbeeld beschikbaar; de adviseurs kunnen kwaliteit dus op eigen wijze invullen. Wel moet er verplicht aandacht worden besteed aan organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen. Pogingen om een stramien te maken (in 2008 en later nogmaals in 2010) zijn gestrand. Doordat situaties zo verschillend zijn, is maatwerk niet mogelijk met een stramien. Daarom is gekozen voor een persoonlijke benadering door deskundigen.

In de regeling is niet opgenomen dat en hoe de adviezen getoetst zouden worden. Dat heeft er toe geleid, aldus enkele geïnterviewden die als externe partij bij de regeling betrokken zijn, dat de adviezen van wisselend kwaliteitsniveau zijn. In de loop van 2010 is alsnog een kwaliteitstoets tot stand gekomen. Deze is in een pilot getest en na bijstelling is eind 2011 gestart

met de toetsing van de beveiligingsscan. Het toetsen gebeurt door het bijwonen van de scan en het beoordelen van het advies door kwaliteitsdeskundigen.

Voor de regeling zijn momenteel ongeveer 105 adviseurs actief. Sommigen zijn landelijk werkzaam, anderen vooral binnen een beperkte regio. Een deel van de adviseurs is vanaf het begin van de regeling actief, een deel is later ingestroomd. Het aantal scans en adviezen dat door hen wordt uitgevoerd is zeer wisselend en loopt van hooguit tien tot enkele honderden per jaar.

In de loop van de tijd zijn enkele adviseurs uit de regeling gezet, omdat zij niet bleken te voldoen aan de gestelde voorwaarden, hun werkwijze niet overeenstemde met de doelstellingen, of de kwaliteit van scans en adviezen te kort schoot. Ministerie, AgentschapNL en de vertegenwoordigers van het georganiseerde bedrijfsleven geven aan dat het gemiddeld kwaliteitsniveau van de adviseurs in 2011 hoger ligt dan in 2009.

3.6 De maatregelen

Van de adviseurs wordt verwacht dat hun advies zich uitstrekt over verschillende typen maatregelen, die samen een zinvol en kwalitatief verantwoord beveiligingspakket vormen. In de beveiligingswereld is het gebruikelijk daarbij onderscheid te maken tussen organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen (OBE). Bovendien moet een advies 'op maat' tot stand komen, waarbij rekening is gehouden met kwetsbaarheden van de branche, omgeving, historie (slachtofferschap), etc.

De adviseur dient toe te lichten hoe de maatregelen samenhangen en welke prioriteiten daarin het best kunnen worden aangebracht, zodat de ondernemer een zo optimaal mogelijke keuze kan maken en eventueel een meerjarigenplanning kan opstellen.

In de beveiligingswereld is bekend dat met het treffen van organisatorische maatregelen op eenvoudige en goedkope wijze grote winst behaald kan worden. Hieraan dient dan ook expliciet aandacht besteed te worden. Bij een effectieve beveiliging bestaat minstens de helft uit organisatorische maatregelen. Omdat dit type maatregelen bovendien vaak niets of weinig kost, kunnen zij eigenlijk direct worden uitgevoerd. Bouwkundige en elektronische maatregelen kunnen hieraan worden toegevoegd, waarvoor dan subsidie aangevraagd kan worden.

Voorbeelden van O, B en E Maatregelen		
<i>Organisatorisch (O)</i>	<i>Bouwkundig (B)</i>	<i>Elektronisch (E)</i>
(zichtbaar en vaker) afroemen kassa	inrichting (zichtlijnen)	camerabeveiliging
opening en sluitronde (samen uitvoeren)	hang- & sluitwerk	inbraaksignaleringssysteem
sleutelbeheer	kluis	overvalknop
opstellen huisregels	compartimentering	pinapparaat
cursussen en trainingen	rolluiken	toegangscntrolesysteem

In bijlage 2. is een uitgebreider overzicht opgenomen met voorbeelden van O-, B- en E-maatregelen.

4 Communicatie

In de VKB-regeling gaat het om kleine bedrijven, waarvan bekend is dat zij een lastige doelgroep voor communicatie vormen. Ervaring leert dat zij moeilijk bereikbaar zijn. Vooral schriftelijke informatie komt niet aan. Daarom is er naast landelijke bekendmaking voor gekozen de communicatie via intermediaire kaders, zoals de brancheorganisaties en de regionale bedrijfsorganisaties, te laten verlopen.

4.1 Landelijke campagne en informatie

2009

Gedurende de pilot in 2009 is onder andere het Hoofdbedrijfschap Detailhandel zeer actief geweest bij het onder de aandacht brengen van de regeling bij de aangesloten leden. 'Eigen' adviseurs wezen de ondernemers in die periode bijvoorbeeld op de cursussen de het HBD aanbod. Behalve het HBD waren ook CBW-Mitex en de gemeenten Deventer, Utrecht en Rotterdam in de pilotfase zeer actief. Enkele bedrijfsorganisaties boden als lokkertje korting aan op de scan, of deze werd gratis aangeboden.

Bij aanvang van de landelijke regeling (september 2009) heeft het ministerie van EZ actief campagne gevoerd om de regeling onder de aandacht te brengen. Er zijn radiospotjes uitgezonden, in vaktijdschriften en in de branchebladen zijn artikelen geplaatst, er is een folder opgesteld en verspreid en de informatie is op internet geplaatst: www.stavorjezaak.nl.

Voor de brancheorganisaties, andere intermediaire organisaties, politie en gemeenten zijn pakketten samengesteld met voorbeeldteksten, beeld- en videomateriaal, advertorials, presentatiemateriaal, een cd en dergelijke.

De beveiligingsbedrijven zijn hierop ingesprongen door zeer actief acquisitie te plegen met het gevolg dat in december een stormloop aan subsidieaanvragen binnenkwam en het subsidieplafond werd bereikt.

2010

Als gevolg hiervan zag de overheid weinig aanleiding de regeling in 2010 weer actief onder de aandacht te brengen. Toen de regeling in het voorjaar van 2010 weer opengesteld werd, heeft het ministerie een brief laten uitgaan naar de brancheorganisaties en andere intermediaire organisaties, met de oproep de subsidie wederom onder de aandacht van de leden te brengen met de informatie die op www.stavorjezaak.nl te vinden was (voorbeeldartikelen, filmpje, etc). In september van dat jaar is een tweede brief uitgegaan naar de brancheorganisaties, ondernemersverenigingen, winkeliersverenigingen, Kamer van Koophandel, politiekorpsen etc. Bij deze brief was onder andere de folder 'sta-voor-je-zaak' gevoegd. AgentschapNL heeft de regeling tot slot nog gepromoot op een ondernemersbeurs en op ondernemersbijeenkomsten met de politie in Leiden.

2011

Begin 2011 heeft het ministerie wederom aan alle branche- en overige intermediaire organisaties een brief gestuurd dat de regeling weer was opengesteld. De brief ging vergezeld van de folder 'sta-voor-je-zaak'.

4.2 Overige informatiespreiding

Eind 2010 is door de adviseurs een flyer gemaakt, bekostigd door het ministerie. De flyer is tot stand gekomen als reactie op het, in de ogen van de adviseurs, slechte bereik van de doelgroep middels de algemene informatie in 2010.

Op de flyer (zie illustratie) kan de adviseur de eigen bedrijfsnaam en de contactgegevens laten plaatsen en deze verspreiden in het eigen werkgebied. Dat gebeurt onder andere richting beveiligingsbedrijven en leveranciers.

De overkoepelende organisaties zijn alle meer of minder actief geweest bij het verspreiden van de informatie over de regeling, via nieuwsbrieven, websites, etc. De promotie-activiteiten zijn in de loop der tijd wel verminderd.

4.3 Hoe bereikt de informatie de ondernemers

Zowel de geïnterviewde ondernemers als de adviseurs stellen dat de algemene, landelijk verspreide informatie over de regeling via de massamedia (in 2009) de ondernemers nauwelijks bereikte. Een veel gehoorde opmerking is dat er pas aandacht is voor informatie nadat men al plannen voor beveiliging heeft gemaakt. Evaluatie door de RVD is door het ministerie gebruikt om het resultatenbereik te bepalen. Dat bleek mager in vergelijking met Postbus 51 campagnes die ook TV gebruiken. Voor een campagne zonder TV spotjes was het bereik voldoende. Na 2009 is geen landelijke campagne meer gevoerd.

Uit de interviews blijkt dat ook de informatie die door de branche- en andere intermediaire organisaties is verspreid de ondernemers niet goed bereikt. Het merendeel van de ondernemers (naar schatting zo'n 80%) hoort voor het eerst over de regeling van een beveiligingsbedrijf of leverancier. Vaak zijn dat leveranciers van camerasystemen of systemen voor inbraakdetectie. Ook nadat de ondernemers door een leverancier zijn getipt, bezoeken zij lang niet allemaal eerst de website 'stavorjezaak' om zich op de hoogte te stellen van doel, middelen en mogelijkheden, voordat zij contact zoeken met een adviseur. De adviseurs op hun beurt ervaren dan ook dat weinig ondernemers geïnformeerd zijn als zij de eerste keer contact leggen. Voor zover dat wel het geval is hebben zij sterk de indruk dat de informatie over de subsidieregeling niet duidelijk genoeg is voor de ondernemers.

Overigens geven de ondernemers aan dat zeker de helft van de leveranciers en beveiligingsbedrijven hen *niet* attendeert op de regeling. Het effect is dat de meeste ondernemers uiteindelijk voor het beveiligingsbedrijf of de leverancier kiezen die hen wel heeft getipt. De rol van deze bedrijven is dus groot. Omdat veel leveranciers op de hoogte zijn gesteld door de adviseurs (bijvoorbeeld door verspreiding van de VKB-flyer met opdruk van eigen naam) ontstaan korte lijnen, waarin leveranciers en adviseurs elkaar de bal toespelen. Dat hoeft objectiviteit en onafhankelijkheid niet in de weg te staan, maar uit dankbaarheid voor de goede hulp lijken ondernemers soms wel geneigd hun producten vervolgens bij dezelfde leverancier af te nemen.

Adviseurs benaderen ook zelf direct ondernemers, via hun eigen netwerk, via een callcenter of via een andere intermediaire organisatie, bijvoorbeeld een bank. Werving via callcenters lijkt toe te nemen. De rol van deze callcenters is niet helemaal duidelijk. Hoewel hier op zich geen bezwaren aan hoeven te kleven, vingen we ook signalen op dat de onafhankelijkheid niet altijd gewaarborgd is, bijvoorbeeld omdat het callcenter nevenactiviteiten in de beveiligingsbranche heeft. De voorlichting aan de ondernemers blijkt ook niet altijd correct, waardoor deze op het verkeerde been worden gezet.

Het gros van de ondernemers wordt dus geïnformeerd via de beveiligingsbranche. Daarnaast is ongeveer 20% van de ondernemers via mond-tot-mondreclame op de hoogte geraakt van de regeling (collega's kennissen). Een minderheid is via de massamedia of communicatie van de brancheorganisaties bereikt. De bekendmaking van de regeling wordt door de ondernemers met een gemiddeld rapportcijfer van 6,5 beoordeeld.

4.4 Het aantal deelnemende ondernemers

Volgens opgave van AgentschapNL zijn in 2009 en 2010 ongeveer 14.000 subsidieaanvragen gehonoreerd. Hiervan komen krap 11.000 tot betaling na aanvraag van vaststelling. Die 11.000 ondernemers hebben na een gehonoreerde aanvraag geïnvesteerd en de subsidie laten vaststellen. Het aantal ondernemers ligt feitelijk iets lager dan het aantal subsidies, omdat sommige ondernemers in 2009 voor meer dan één vestiging subsidie hebben ontvangen.

Uit de cijfers blijkt dat in absolute zin de ondernemers uit de detailhandel ruim vertegenwoordigd zijn onder de subsidieontvangers. Ondernemers uit de transport- en bouwsector maken het minst gebruik van de regeling. Om te bepalen of zij ook relatief het meest deelnamen aan de regeling zijn de VKB-deelnemers gerelateerd aan het totaal aantal ondernemers in Nederland.

In 2011 zijn er in Nederland ongeveer 995.000 kleine bedrijven geregistreerd bij de Kamer van Koophandel⁷. In 2009 en 2010 lag dit aantal iets lager. Een eerste vlotte berekening levert op dat in 2009 en 2010 samen ongeveer 1% van de kleine ondernemers is bereikt. Deze redenering is echter niet helemaal eerlijk. Immers, de focus van de subsidie is toch vooral gericht op de kwetsbare detailhandel en de horeca en bijvoorbeeld niet op de grote groep ZZP-ers, die meer dan 75% van de kleine ondernemers uitmaakt⁸. Van de 995.000 kleine bedrijven behoren er circa 230.000 tot de eigenlijke doelgroep. De bijna 11.000 betalingen in de periode 2009-2010 omvatten bijna 5% van deze doelgroep.

We kunnen ook de relatieve deelname per bedrijfssector bekijken. Landelijk maakt de detailhandel ongeveer 8% van alle kleine ondernemingen uit, de horeca 3%. Bij de VKB-betalingen ligt dit percentage aanzienlijk hoger, op respectievelijk 33% en 11% (zie tabel 4.1). Dat wijst er op dat de regeling beide sectoren inderdaad goed heeft bereikt.

Noot 7 De landelijke gegevens zijn bij de Kamer van Koophandel opgevraagd. Voor de indeling in de sectoren zijn door KvK en DSP-groep dezelfde sbi-codes gebruikt.

Noot 8 Gegevens van het CBS: ongeveer 765.000 kleine ondernemers zijn ZZP-er.

Voor een beter beeld van het bereik van de regeling is het percentage betalingen per sector bekeken. Van de helft van de betalingen is de sbi-code bekend. Er van uitgaande dat de verdeling over de sectoren van de andere helft vergelijkbaar is, kunnen we ook een inschatting maken van de betalingen per sector. Dan blijkt dat in 2009 en 2010 samen binnen de detailhandel ongeveer 5% van de ondernemers de subsidie heeft laten betalen (dus na een aanvraag daadwerkelijk heeft geïnvesteerd en gedeclareerd) en binnen de horeca ongeveer 4%. Bekijken we de betalingen binnen de sectoren bouw, detailhandel, horeca en transport samen, dan zakt dit percentage naar ongeveer 3%.

Tabel 4.1 Verdeling deelnemers (betalingen) over bedrijfssectoren*

Bedrijfssector	Aantal ondernemingen		Percentage ondernemingen	
	Landelijk	Deelnemers regeling	Landelijk	Deelnemers regeling
Bouw	114.478	207	11,5%	5%
Detailhandel	81.155	1.484	8%	33%
Horeca	32.222	476	3%	11%
Transport	16.745	66	2%	1%
Zakelijke dienstverlening	189.112	389	19%	9%
Overige**	560.839	1.888	56,5%	42%
Totaal	994.511	4.510	100%	100%

* Peildatum september 2011; voor zover bekend, m.n. 2009 en 2010

** Categorie rest/niet toe te rekenen, w.o. nijverheid en groothandel

Half oktober 2011 is het maximum aantal aanvragen voor scans voor dat jaar (10.000) bij AgentschapNL binnengekomen. Aanvragen voor maatregelen moeten op dat moment nog grotendeels op gang komen, maar naar verwachting zal het percentage deelnemers per sector in 2011 ongeveer gelijk zijn aan dat van 2009 en 2010 samen. Met enig optimisme schatten we in dat dan ongeveer 10% van de ondernemers in de detailhandel en horeca is bereikt.

Uitgaande van 14.000 subsidieaanvragen in 2009 en 2010 en 11.000 vaststellingen, kunnen we het gemiddeld uitbetaalde subsidiebedrag in beide jaren bepalen. Dat is vastgelegd in tabel 4.2. Logischerwijs lag dat bedrag in 2009 aanzienlijk hoger dan in 2010.

Tabel 4.2 Aantal aanvragers en betalingen en gemiddeld bedrag per vaststelling*

	Aantal aanvragers	Aantal betalingen	Gem. bedrag per deelnemer in €
2009 Pilot	2.109	2.070	1.574
2009 Landelijke regeling	2.948	1.618	4.905
Coulanceregeling	1477	1.313	3.046
2010*	7.539	5.734	836
Totaal	14.073	10.735	

* inclusief overgangsregeling en 900 nog vast te stellen aanvragen.

2011 is niet opgenomen omdat aanzienlijk deel nog niet toegekend is

Ook is een grove indicatie gemaakt van de spreiding van kleine bedrijven over Nederland⁹, waartegen de spreiding van de subsidiedeelnemers is afgezet. Dan zien we dat de spreiding vrij evenwichtig is, met alleen een ondervertegenwoordiging in Noord Nederland.

Tabel 4.3 Gewogen verdeling* aanvragers naar landsdeel**

	Ratio
Noord	81
Oost	104
West	104
Zuid	99

* Waarbij aantallen aanvragers zijn gerelateerd aan het aantal kleine bedrijfsvestigingen per landsdeel, in 2010. Een ratio van 100 betekent dat er evenveel aanvragen zijn binnengekomen als op basis van het aantal kleine vestigingen mag worden verwacht. Een ratio groter dan honderd betekent dat er meer aanvragers zijn dan verwacht. Een ratio lager dan 100 betekent minder aanvragers dan verwacht.

** Tot en met september 2011

Noord: Groningen, Friesland, Drenthe

Oost: Overijssel, Gelderland, Flevoland

West: Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland, Utrecht

Zuid: Limburg, Noord-Brabant

Noot 9 Als bron werd gebruik gemaakt van het bedrijvenbestand LISA, 2010.

5 Het aanvragen van subsidie

5.1 Aanleiding en doel van de ondernemers voor de subsidieaanvraag

Bijna alle ondernemers (95%) hadden op het moment dat ze hoorden van de regeling al plannen voor beveiligingsmaatregelen. Dat betrof vaak het voor-nemen om camera's te plaatsen en in iets mindere mate om inbraakalarme-ring aan te brengen. Zeer velen hadden al contact gelegd met een of meer beveiligingsbedrijven of leveranciers en regelmatig - in ongeveer tweederde van de gevallen - waren offertes al aanwezig. Vier van de vijf ondernemers geven aan dat zij ook zonder subsidie maatregelen zouden hebben geno-men. De financiële tegemoetkoming maakt het mogelijk om meer of betere maatregelen te treffen.

Ongeveer een derde van de ondernemers gaf aan dat criminaliteit de aan-leiding vormde om een beroep op de subsidieregeling te doen. Let wel: De vraag was wat de aanleiding voor de subsidieaanvraag was, niet waarom men maatregelen wilde treffen. Het vermoeden bestaat dat als die vraag was gesteld, criminaliteit een hogere score zou hebben opgeleverd.

Bij latere vragen over de effecten van de getroffen maatregelen op de erva-ren criminaliteit, geven echter maar vier ondernemers aan dat zij vóór het treffen van de maatregelen *in het eigen bedrijf* last hadden van criminaliteit. Het is dus niet helemaal duidelijk of diegenen die als aanleiding 'criminaliteit' noemden, dat koppelden aan eigen ervaringen of aan (angst voor) criminali-teit in het algemeen.

Deze lage cijfers zijn opmerkelijk als die tegen de landelijke cijfers worden afgezet, die een veel groter slachtofferschap laten zien (zie ook hoofdstuk 8).

Eisen van verzekeraars waren voor ongeveer één op de tien ondernemers (mede) aanleiding voor de subsidieaanvraag. Voor de overigen bood dit een gelegenheid om vanuit preventief oogpunt maatregelen te treffen.

Hieruit blijkt dat met de subsidie dus vooral ondernemers bereikt worden die het treffen van maatregelen al gepland hadden. Maar plannen is nog niet doen. Uit de interviews krijgen we de indruk dat de subsidie hen over de streep trekt om de maatregelen *nu* te nemen.

Dat de financiële tegemoetkoming voor heel veel ondernemers de motivatie achter de subsidieaanvraag vormt bevestigen de adviseurs. Verbetering van de veiligheid is wel het achterliggend doel en de regeling is voor menig on-dernemer net dat zetje om daadwerkelijk in actie te komen. Ook de advi-seurs bemerken dat de ondernemers naar bevestiging zoeken voor het ad-vies dat zij al van leveranciers of beveiligingsbedrijven kregen.

De trigger van de subsidie geldt voor ondernemers in alle drie de subsidieja-ren. Daarbij geven de adviseurs wel aan dat voor 'de onderkant' van de doelgroep subsidie vaak een uitkomst is om überhaupt wat te kunnen doen. Voor 'de bovenlaag' is het vooral 'mooi meegenomen'.

5.2 Beoordeling van de procedure

Voor het aanvragen van de subsidie moeten enkele stappen worden doorlopen. Door de jaren heen verliep dit iets verschillend. We geven hier de procedure van 2010 en 2011 weer:

- Allereerst moet een beveiligingsscan worden aangevraagd. Hiervoor kan een van de beveiligingsadviseurs uit de lijst van EL&I/AgentschapNL worden gekozen en benaderd. Deze voert de scan uit.
- In 2011 kan na het uitvoeren van de scan daarvoor subsidie worden aangevraagd. In 2010 deed men dat vóór het uitvoeren van de scan. Subsidieaanvraag kan schriftelijk of digitaal worden gedaan. Op de website 'stavorjezaak' is een formulier voor schriftelijk aanvragen te downloaden. Een digitale aanvraag kan via het eLoket worden gedaan. Hiervoor is e-herkenning nodig. Deze moet eerst aangevraagd worden.
- Bij digitale aanvraag krijgt de aanvrager per email bericht van AgentschapNL dat de aanvraag is ontvangen. Op een schriftelijke aanvraag volgt géén bevestiging van ontvangst.
- Bij correcte aanvraag wordt na enkele weken € 300 gestort op de rekening van de aanvrager. Onvolledige of onjuiste aanvragen worden niet behandeld, deze moeten/kunnen opnieuw worden ingediend.
- Nadat één of meer maatregelen uit het advies zijn uitgevoerd kan hiervoor subsidie worden aangevraagd. Dit moet binnen 6 maanden na de aanvraag van de subsidie voor de veiligheidsscan bij AgentschapNL binnen zijn.
- Aanvragen voor subsidie voor maatregelen kunnen alleen schriftelijk worden gedaan met het Aanvraagformulier Maatregelen (2011), of het Vaststellingsformulier VKB 2010 (voor ondernemers die in 2010 een scan lieten uitvoeren). Beide zijn van de website te downloaden. Het formulier dient vergezeld te gaan van het adviesrapport en de factuur van de scan. In 2009 en 2010 moesten bovendien de bonnen en kwitanties (of bankafschriften) van de uitgevoerde maatregelen worden bijgevoegd. In 2011 alleen de facturen hiervan.
- Als de aanvraag correct is uitgevoerd en aan alle voorwaarden is voldaan, wordt het vastgestelde bedrag binnen 8 weken op de rekening van de aanvrager gestort.

Op de aanvraagformulieren voor subsidie voor scan en maatregelen moeten eban en bic-code worden vermeld, alsmede het KvK-nummer. Per 1 januari 2011 werd DigiD vervangen door e-herkenning. In bijlage 7 is als voorbeeld een aanvraagformulier voor subsidie voor maatregelen opgenomen.

Veel ondernemers vinden de aanvraagprocedure lastig. Dat bemerken ook de adviseurs. Ze zien dat de ondernemers het niet snappen, het niet willen snappen, er geen tijd aan willen besteden en het te ingewikkeld vinden. Het aanvragen van e-herkenning, het invullen van eban en bic-code vinden veel ondernemers onbegrijpelijk; zelfs de vraag naar het KvK-nummer is voor velen al lastig.

Door de ondernemers zelf wordt een hele lijst aan hindernissen naar voren gebracht, die zij bij het doorlopen van de procedure moeten nemen:

- het vinden van het juiste aanvraagformulier
- de te doorlopen stappen en verplichtingen
- verwarring door twee aanvragen, met veel tijd er tussen
- verwarrende terugkoppeling van AgentschapNL (over onvolledige en/of onjuiste aanvragen)
- verwarring over de verplichte bijlagen (bonnen, facturen)
- aanvraag e-herkenning

- invullen iban en bic-code
- wat is een onderneming, wat een vestiging
- digitale en papieren aanvraag
- slechte bereikbaarheid AgentschapNL (te weinig uren helpdesk)
- veel werk
- veel briefwisseling, soms moet aanvraag opnieuw worden gedaan omdat een gegeven ontbreekt
- procedure sowieso te complex en onduidelijk

AgentschapNL bemerkte dat veel aanvragen onvolledig of onjuist waren. Daarop is de adviseurs in 2010 al expliciet gevraagd om de ondernemers hierin te ondersteunen. Aanvragen lopen inmiddels beter. De adviseurs zeggen anno 2011 in negen van de tien gevallen te helpen bij de subsidieaanvraag. Een deel helpt de ondernemer het zelf te doen, een deel heeft zo langzamerhand geleerd dat het allemaal veel sneller verloopt als hij/zij de hele procedure maar van de ondernemer overneemt. Er zijn steeds meer adviseurs die zich door de ondernemer laten volmachten en de hele subsidieaanvraag voor de ondernemer van A tot Z uitvoeren.

Nogal wat ondernemers geven aan dat ze de subsidie niet zouden hebben aangevraagd als de adviseur hen daarbij niet had geholpen. De intermediaire rol van de adviseurs is dus vaak wenselijk, zo niet noodzakelijk. De adviseurs beamen dat veel aanvragen zouden sneuvelen, achterwege zouden blijven of (te) lang op zich zouden laten wachten als zij daarin geen actieve rol zouden spelen.

Opmerkelijk is dat in de Praktijktoets van de Rekenkamer juist naar voren kwam dat de ondernemers de procedure gemakkelijk vonden en de administratieve rompslomp erg vonden meevallen. Wij stellen het tegendeel vast. Weliswaar zeggen ook nu de meeste ondernemers dat de tijd die ze besteden aan de aanvraag wel meevalt, maar ze geven dan ook veel uit handen. We zien dat de beoordeling van de tijdsinvestering varieert met de mate waarin de ondernemers ondersteuning van de adviseurs kregen.

AgentschapNL stelt vast dat niet alleen ondernemers moeite hebben met de aanvraag, maar dat ook adviseurs - die de aanvraag namens de ondernemers doen - de procedure niet altijd in acht nemen. Bij sommigen bestaat de neiging volgens eigen interpretatie van regeling, voorwaarden en regels te werken. AgentschapNL stelt wel vast dat het steeds beter loopt, dat aanvragen minder vaak worden teruggestuurd of afgewezen er vooral dat de termijnen beter in de gaten worden gehouden.

Een knelpunt in de regeling is de verwarring over wat als zelfstandige vestiging kan worden aangemerkt. Zoals de regeling in 2011 functioneert, wordt pas bij de aanvraag voor de maatregelen duidelijk of de regeling op dit punt juist is geïnterpreteerd. Als dit naar de mening van AgentschapNL niet het geval is, volgt een afwijzing 'achteraf', die tot veel discussie leidt. Bij Ministerie en AgentschapNL bestaat de indruk dat hier en daar bewust getracht werd/wordt op oneigenlijke gronden subsidie te verwerven. Hoe omvangrijk bewuste fraude is, is echter niet te zeggen.

5.3 De subsidiehoogte

Zowel ondernemers als adviseurs geven aan de subsidiehoogte van maximaal € 1.000 redelijk, maar aan de krappe kant te vinden. Gemiddeld be-

oordelen de ondernemers het bedrag met een 7. Aan de onderkant van de doelgroep is iedere euro welkom, maar maatregelen die worden getroffen – en die zoals later wordt beschreven in heel veel gevallen cameratoezicht en inbraakdetectie betreffen – kosten al snel € 1.500 tot € 3.000. In de visie van de adviseurs zouden de ondernemers geholpen zijn met een iets hogere tegemoetkoming. Verhoging naar bijvoorbeeld € 1.500 zou de regeling nog wat interessanter maken voor de doelgroep en daarmee zou net wat meer worden ingespeeld op de kosten die de ondernemers doorgaans minimaal (moeten) maken. De verhouding tussen subsidie en tijdsinvestering wordt redelijk gevonden, maar hierbij moet wel aangetekend worden dat de adviseurs (inmiddels) een groot deel van de administratieve rompslomp voor hun rekening nemen.

De ervaring van de adviseurs en van het ministerie is dat de subsidiehoogte van 2009 (€ 10.000 maximaal) een verkeerde doelgroep aantrok. De 'bovenkant' van de markt heeft daarvan goed geprofiteerd. Het hoge bedrag heeft naar hun overtuiging behalve overbodige investeringen fraude in de hand gewerkt. Zij bemerken dat met het lagere subsidiebedrag de 'echte' doelgroep beter wordt bereikt. Het noopt de ondernemers bovendien prioriteiten te stellen en keuzes te maken. Ook ervaren sommige adviseurs dat de beperkte subsidie de aandacht voor organisatorische maatregelen ten goede komt, omdat hiermee minder of geen kosten zijn gemoeid. Overigens geven de adviseurs wel aan dat meer subsidie niet altijd leidt tot meer effectiviteit. Hoewel een hogere bijdrage tot betere kwaliteit van maatregelen kan leiden, ontstaat bij een te hoog subsidiebedrag het risico dat de 0-maatregelen uit beeld verdwijnen. Daarnaast wordt geconstateerd dat een deel van de ondernemers de keuze van de maatregelen afstemt op de hoogte van de subsidie.

Ook bij een aantal vertegenwoordigers van het georganiseerde bedrijfsleven en andere professioneel betrokkenen heerst de mening dat het subsidiebedrag wellicht aan de magere kant is. Men vermoedt dat een deel van de doelgroep het huidige bedrag niet de moeite waard vindt; het lokt ondernemers te weinig. Een verhoging naar € 2.000 wordt reëel gevonden.

Een ander aspect is de vergoeding van de adviseurs. Een deel van de ondernemers vindt deze aan de hoge kant. In de praktijk zijn de adviseurs geneigd een standaardbedrag van € 350 in rekening te brengen, ongeacht de tijd die zij voor scan en advies nodig hadden/hebben. Het betreft een maximum vergoeding, maar die wordt nagenoeg altijd gedeclareerd. Enkele adviseurs gaan ermee akkoord als ondernemers die moeilijk het hoofd boven water kunnen houden het bij de gesubsidieerde € 300 laten.

In de Praktijktoets constateerde ook de Rekenkamer al dat driekwart van de ondernemers de scan geen € 350 waard vindt, maar dat noch ondernemers noch adviseurs een prikkel hebben om dat bedrag te beperken. Er is wel overwogen om meer prikkels in de subsidie in te bouwen, om te onderhandelen over de prijs en zo de prijs van de scan te beperken. Maar voor een subsidie van € 300 vergt dit een onevenredig hoge extra administratieve last voor de ondernemers en kosten in de uitvoering. Daarom is besloten dit niet te doen.

6 De veiligheidsscan en het veiligheidsadvies

6.1 De adviseurs aan het werk

De ondernemers zijn zeer tevreden over de adviseurs, de scan en het advies. Gemiddeld gaven zij een rapportcijfer 8. Vaak zagen de ondernemers het bezoek van de adviseur en het scannen vooraf als 'noodzakelijk kwaad'. Achteraf is de waardering van het werk van de adviseur over het algemeen echter groot. De waardering was vooral groot als de adviseur ook behulpzaam was bij de aanvraag van de subsidie.

Op de vraag of het advies aansloot bij de wensen, de verwachting en het doel, antwoordt het merendeel van de ondernemers bevestigend. De verwachtingen waren echter vaak niet hoog en niet concreet en de wensen en het doel doorgaans gericht op het verkrijgen van de subsidie. Als dat het resultaat is, zijn zij tevreden.

De mondelinge bespreking, de tips en de toelichting tijdens de scan slaan meestal beter aan dan het schriftelijke advies daarna. Ondernemers zijn niet zo gewend rapporten te lezen. Toch gaf menigeen aan het advies zeker te bewaren voor extra maatregelen in de toekomst.

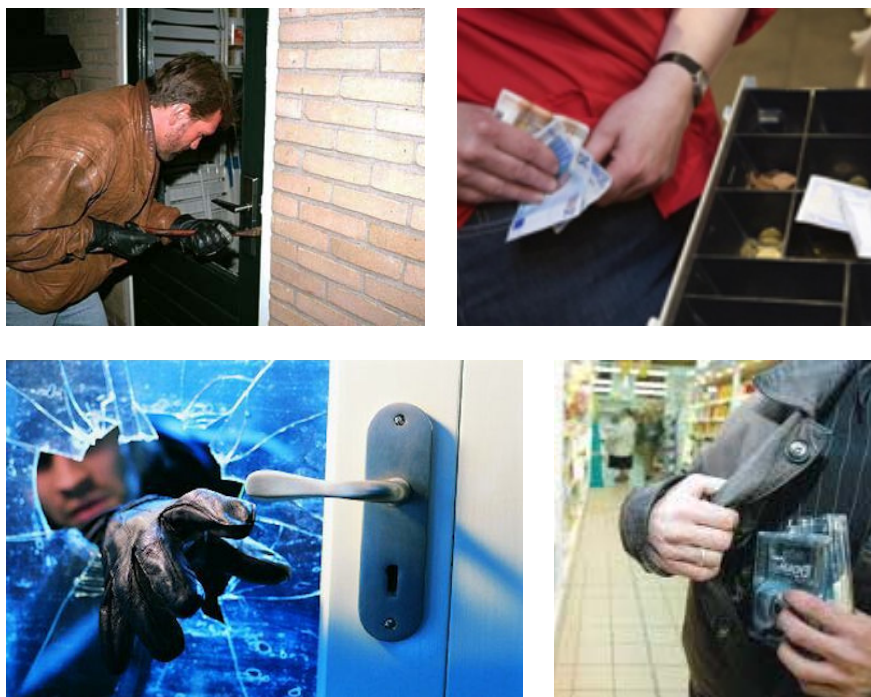
De onafhankelijkheid van de adviseurs stond volgens de ondernemers niet ter discussie en men was over het algemeen goed te spreken over de deskundigheid en de persoonlijke benadering. Een klein deel van ondernemers beoordeelde het rapport als standaard; het merendeel is van mening een advies op maat te hebben gekregen.

Volgens ongeveer tweederde van de ondernemers duurde de scan een uur of langer; een derde gaf aan dat de adviseur binnen een uur klaar was. De adviseurs zelf geven aan voor de scan gemiddeld één à anderhalf uur nodig te hebben en voor het advies gemiddeld een uur. De tijd die besteed wordt, loopt wel sterk uiteen. Scans van een kwartier of een half uur en scans van twee uur komen voor, en alles daar tussenin. Scans die in korte tijd worden uitgevoerd hoeven niet per definitie van mindere kwaliteit te zijn. In sommige branches en bij sommige bedrijven zijn de risico's overzichtelijk en de mogelijke maatregelen beperkt. Ook is bekend dat er veiligheidsrisico's en mogelijke maatregelen soms 'groepsgewijs' besproken worden, waarbij een lagere prijs wordt gevraagd. Dit gebeurt in de taxibranche. Dit drukt de kosten van de scan per ondernemer.

Ook de tijd die aan het rapport wordt besteed loopt sterk uiteen; hiervoor wordt een kwartier tot anderhalf uur uitgetrokken.

Wij hebben een aantal adviesrapporten geanalyseerd en constateerden grote verschillen. Soms zagen we een standaardadvies en soms een uitgebreid verslag van de scan met brede toelichting en gemotiveerd advies.

Ongeveer de helft van de ondernemers geeft aan dat een kostenbegroting bij het advies was opgenomen. Anderen zouden dit graag gehad hebben. De begroting blijkt over het algemeen overeen te stemmen met de daadwerkelijke kosten.

6.2 Bijdrage aan bewustzijn, kennis en inzicht

Ruim tweederde van de ondernemers zegt wijzer te zijn geworden van scan en advies. Maar wijzer waarin? Voor sommigen was het vooral waardevol dat de adviseur pro's, contra's, voorwaarden en mogelijkheden van verschillende camerasystemen uitvoerig belichtte; anderen waren zeer blij met de vele tips die zij kregen voor onder andere organisatorische maatregelen, omdat die weinig kosten.

Niet iedereen heeft veel nieuws gehoord. Een aanzienlijk deel van de al langer gevestigde ondernemers zegt de veiligheidsrisico's eigenlijk wel te kennen en ook een redelijk beeld te hebben van mogelijke maatregelen. Vooral de starters hebben geprofiteerd van de kennis, de toelichting en het advies van de adviseurs. Zij zijn zeer geholpen met een risico-inventarisatie en een advies van iemand die weet waar hij/zij het over heeft. Deze ondernemers geven aan dat de adviseur wel degelijk nieuwe punten heeft aangedragen, duidelijk heeft uitgelegd waaruit en waardoor veiligheidsrisico's ontstaan, wat de zin en onzin van bepaalde maatregelen is en hoe beveiliging het best kan worden aangepakt.

Dit beeld wordt door de adviseurs grotendeels bevestigd. Ook zij hebben de indruk dat een aanzienlijk deel van de ondernemers de risico's en de mogelijke maatregelen eigenlijk wel kennen. Desondanks is volgens de adviseurs wel degelijk interesse gewekt voor organisatorische maatregelen. Anderzijds merken ze dat lang niet alle ondernemers snappen of willen snappen hoeveel winst er met het aanpassen van gedrag en gewoontes en met veranderingen in interne procedures te behalen valt. En als ondernemers zich hiervan al bewust zijn, geven zij nogal eens aan de voorgestelde aanpassingen onhandig of niet klantvriendelijk te vinden. Adviezen om het veiligheidsgevoel te vergroten worden vaak wel gewaardeerd.

De mate waarin de ondernemers open staan voor nieuwe informatie en voor alternatieve beveiligingsmogelijkheden is nogal afhankelijk van het moment

waarop de adviseur binnenkomt. Veel adviseurs worden benaderd na een tip van een beveiligingsbedrijf of leverancier aan de ondernemer. De ondernemer heeft dan al bedacht dat hij/zij maatregelen wil treffen en heeft vaak ook al in zijn hoofd wat dat moet zijn. Regelmatig - ongeveer twee derde van de ondernemers geeft dat aan - ligt er al een offerte klaar. De subsidie komt op zo'n moment als geroepen, maar aan een uitgebreid advies bestaat dan niet altijd even veel behoefte. Het doel van de ondernemer is op dat moment niet om kennis te vergaren maar om financiële ondersteuning te krijgen. Dat vertaalt zich in een beperkte interesse in alternatieve mogelijkheden.

Toch zijn de meeste adviseurs van mening dat de scan zeker heeft bijgedragen aan bewustwording en kennis bij de ondernemers. Het merendeel van de ondernemers is in hun ogen meer geïnteresseerd geraakt in risico-beheersing en beveiliging. De meesten verwachten ook wel dat de grotere aandacht die de beveiliging door de subsidieregeling heeft gekregen bij velen een duurzaam karakter heeft. Het gebeurt niet vaak dat ondernemers daar expliciet bij stil staan, er met een deskundige over praten en afwegingen op dit vlak moeten maken. Sommigen denken echter dat de belangstelling na verloop van tijd toch zal wegebben.

6.3 Advies als basis voor maatregelenkeuze

Ruim twee op de drie ondernemers geeft aan met het advies goed uit de voeten te kunnen en op grond daarvan een goede keuze voor maatregelen te kunnen maken. In hoeverre het advies leidend is, valt echter moeilijk vast te stellen. Ondernemers voor wie de scan nieuwe gezichtspunten heeft opgeleverd laten zich bij de maatregelenkeuze gemakkelijker leiden door het advies. Voor menigeen blijkt er echter weinig aan de al eerder gemaakte keuze te veranderen. Van de adviseur wordt vooral verwacht (gehoopt) dat deze de keuze van de ondernemer bevestigt. De alternatieven worden zeker gewaardeerd, maar het advies heeft weinig invloed op de keuze. Adviezen omvatten vaak zoveel verschillende maatregelen dat de oorspronkelijke keuze van de ondernemer daar meestal ook wel onder valt. We hebben de indruk dat hier een enkele keer ook wel naar toe geschreven is. Het komt zeker voor dat een advies afwijkt van wat de ondernemer wil, maar dat is eerder uitzondering dan regel.

Ook bij de ondernemers die aan hun oorspronkelijke keuze vasthouden, kan het advies er wel toe leiden dat zij hun aanpak verbreden, bijvoorbeeld door ook wat meer op organisatorisch vlak te doen.

De adviseurs geven aan altijd het brede palet aan O-, B- en E-maatregelen te bespreken, de samenhang daartussen duidelijk te maken en daarbinnen prioriteiten aan te geven. Dit blijkt lang niet altijd goed uit de verf te komen, in hun ogen omdat daar niet altijd even veel belangstelling voor bestaat. Van ondernemerszijde hoorden we echter - ongeveer een op de drie geeft dat aan - dat prioriteiten helemaal niet werden aangegeven. De waarheid zal wel in het midden liggen. Ondanks dat geven de meeste ondernemers wel aan het gevoel te hebben dat de adviseur hun specifieke situatie in oogenschouw heeft genomen en een advies op maat heeft gegeven.

6.4 Reflectie op eerdere bevindingen

Uit de Praktijkttoets van de Algemene Rekenkamer kwam naar voren dat ongeveer de helft van de ondernemers de scan nuttig vond. De tevredenheid die uit ons onderzoek spreekt is beslist groter.

In het Rekenkameronderzoek werd geconstateerd dat adviseurs in hun schriftelijke rapportage weinig maatwerk leveren, waardoor deze onvoldoende bijdragen aan het selecteren van de meest effectieve maatregelen. We hebben de indruk dat daarin verbetering is opgetreden, hoewel het nog steeds voorkomt dat ondernemers aangeven dat scan en advies nogal standaard waren. Maar ook wij constateren dat de neiging tot standaardproductie vooral lijkt voor te komen in de rapporten, en dat de gesprekken tijdens de scans doorgaans wel 'op maat' zijn.

7 Geadviseerde en uitgevoerde beveiligingsmaatregelen

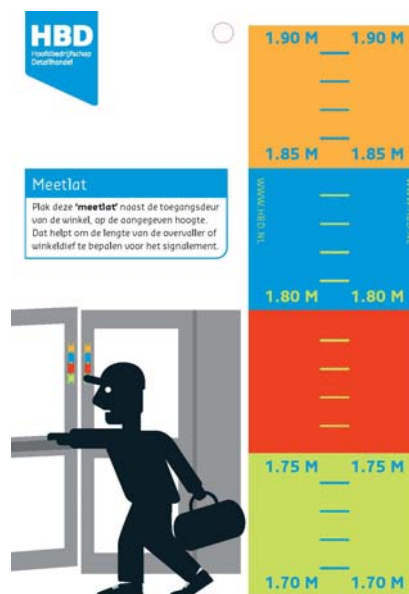
7.1 De geadviseerde maatregelen

We zagen al dat de meeste ondernemers die gebruik maakten van de subsidie al plannen hadden om maatregelen te treffen. Dat betreft vaak - in ongeveer de helft van de gevallen - het plaatsen van een of meer camera's. Het installeren van inbraakdetectie komt op de tweede plaats. Meer dan de helft van de ondernemers had vóór de afspraak met de adviseur al een of meer offertes aangevraagd en een groter deel had in elk geval al contacten met een of meer beveiligingsbedrijven of leveranciers gehad. Slechts zeer weinigen gaven aan vóór het uitvoeren van de scan nog geen idee te hebben gehad welke maatregelen ze wilden nemen.

Ondanks dat de keuze door veel ondernemers eigenlijk al is gemaakt, proberen de adviseurs toch de scope te verbreden en aandacht te krijgen voor het brede pakket van organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen en de samenhang daartussen. Dat is op zich in de adviezen terug te zien. De meeste ondernemers geven aan dat het advies een mix van O-, B- en E-maatregelen bevat.

We constateren echter ook dat niet alleen ondernemers een sterke voorkeur hebben voor elektronische maatregelen. Ook in menig advies is hier veel aandacht voor, en vooral voor camera's¹⁰. Adviseurs geven aan dat de wens van de ondernemers hierbij vaak leidend is. Omdat in hun visie veel ondernemers al aardig op de hoogte zijn van de organisatorische knelpunten en van de mogelijke maatregelen op dat gebied en er betrekkelijk weinig interesse voor bestaat, wordt er weinig tijd aan besteed. Hoewel we de indruk hebben dat de adviseurs hierin wisselend optreden, is het aantal adviseurs dat zegt vooral in te zetten op organisatorische maatregelen in de minderheid.

Vooral interne diefstal is vaak een gevoelig punt. De schriftelijke rapportage biedt soms wat meer ruimte voor O-maatregelen dan het gesprek.

Noot 10 Hiermee volgt de ondernemerswereld een landelijke trend waarbij camera's steeds meer gezien worden als dé oplossing voor zeer uiteenlopende veiligheidsvraagstukken. Veel gemeentes introduceerden al cameratoezicht in uitgaansgebieden, in en rond het openbaar vervoer, in de sportomgeving, bij evenementen en op allerlei andere risicolocaties. Camera's veroveren daarnaast ook meer en meer maatschappelijke instellingen als ziekenhuizen, scholen, etc.. Camera's hebben in de loop der jaren wel meer mogelijkheden voor ondernemers gekregen, bijvoorbeeld door op afstand via eigen gsm te kunnen kijken of alles in de zaak in orde is.

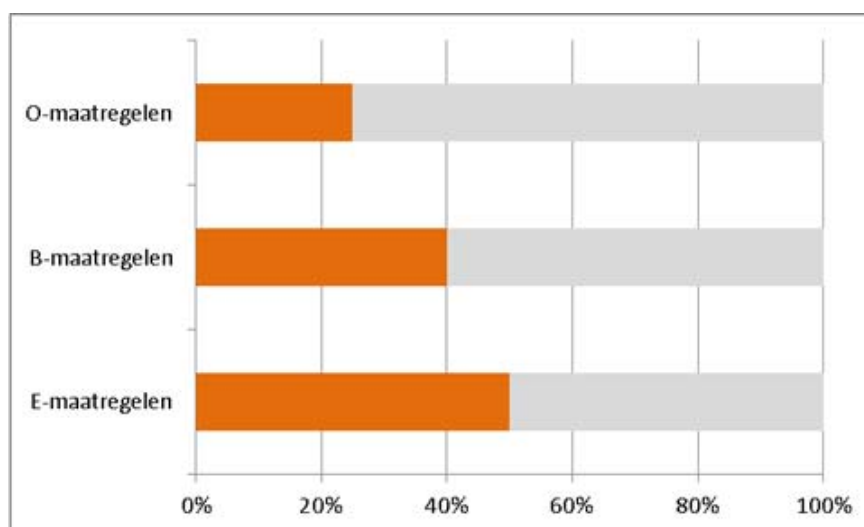
Omdat een groot deel van de ondernemers de regeling instroomt via beveiligingsbedrijven en leveranciers is deze gang van zaken begrijpelijk. Deze ondernemers zijn gericht op tastbare beveiligingsmiddelen en de organisatorisch mogelijkheden vormen daarop (hooguit) een aanvulling. Ook de aandacht voor subsidie leidt tot een focus op materiële zaken.

Overigens blijkt uit de interviews met de adviseurs dat achtergrond en persoonlijke visie wel een belangrijke rol spelen bij de advisering. De een is sterk gericht op interne criminaliteit, fraude en bijvoorbeeld vals geld, de ander veel meer op bijvoorbeeld inbraak en versterking van de buitenschil.

Volgens de ondernemers domineerden in ruim de helft van de adviezen E-maatregelen (vooral camerasystemen en inbraakdetectie); in ongeveer een derde van de adviezen was sprake van een evenwichtige mix van O-, B- en E-maatregelen. Een klein deel van de adviezen betrof overwegend O- of B-maatregelen.

7.2 De uitgevoerde maatregelen

Bovenstaande verhouding zien we terug bij de uitgevoerde maatregelen. Ruim de helft van de ondernemers trof E-maatregelen (overwegend camerasystemen), twee op de vijf trof B-maatregelen en een kwart van de ondernemers gaf aan O-maatregelen te hebben genomen.

Uit de registratie van AgentschapNL blijkt dat in 2009 ruim twee maal zo veel subsidie is gestoken in E-maatregelen ten opzichte van B-maatregelen. In 2010 zijn deze gegevens slechts van ongeveer 200 deelnemers bekend. Die gegevens wijzen op een toename van subsidie voor E-maatregelen.

Omdat we dat niet hebben gecontroleerd is overigens niet zeker of er niet veel meer O-maatregelen zijn genomen dan de ondernemers in de interviews naar voren brachten. Het is goed denkbaar dat de focus op de regeling de aandacht heeft gestuurd naar fysieke voorzieningen die met subsidiegeld zijn aangebracht. Omdat O-maatregelen vaak weinig geld kosten blijven zij wellicht in het geheugen minder hangen. Zeker als aanpassingen op organisatorisch gebied inmiddels routine zijn geworden, hebben ze niet meer het kenmerk van 'maatregelen'.

Een kwart van de ondernemers geeft aan bovenop de gesubsidieerde maatregelen meer maatregelen te hebben getroffen. Dat betreft even vaak O- als B- en E-maatregelen.

Op een enkele uitzondering na geven de ondernemers aan dat ze tevreden zijn met het resultaat van hun inspanningen en de getroffen maatregelen. Bij de effectiviteit van de gekozen maatregelen maken enkele adviseurs een kanttekening. Omdat de ondernemers geneigd zijn de al eerder gemaakte eigen keuze te blijven volgen, treffen zij niet altijd de meest optimale maatregelen en voorzieningen. Daarbij bemerken de adviseurs ook dat ondernemers nog wel eens geneigd zijn voor goedkopere en kwalitatief minder goede producten te kiezen. Beide punten beïnvloeden het effect dat van de maatregelen verwacht mag worden. Enkele adviseurs bepleiten vanuit deze ervaring een verder strekkende betrokkenheid van de adviseurs, ook bij de uiteindelijke keuze en bij de installatie/plaatsing van de voorzieningen. Want ook bij de plaatsing kan nog wel wat fout gaan, waardoor de maatregelen hun doel missen. Een goed slot in een bordkartonnen deur, verkeerd geplaatste camera's of slechte combinaties van camera's en verlichting, zijn slechts enkele voorbeelden van bekende fouten. Het ministerie is geen voorstander van verdergaande betrokkenheid van de adviseurs, omdat daarmee hun onafhankelijke rol onder druk kan komen te staan.

7.3 De actuele investering en de meerjarenplanning

Een op de drie VKB-deelnemers geeft aan bovenop de maatregel(en) waarvoor subsidie werd gekregen extra maatregelen te hebben getroffen. Dit is ongeveer gelijkmatig verdeeld over O, B en E. Vooral extra maatregelen op het gebied van B en E betekenen extra investeringen.

Wat betreft de materiële investering in beveiliging is de schatting dat ondernemers ongeveer het dubbele investeren van wat aan subsidie wordt gekregen. Dat betreft vooral de groep die zich dat kan permitteren; aan de 'onderkant', zoals bij de startersgroep, gebeurt dat minder.

In 2009 lag de eigen investering op een gemiddeld niveau van € 4.000 à € 5.000. In 2010 is het gemiddelde bedrag ongeveer € 1.800. We treffen hogere eigen investeringen vooral aan in 2009, maar ook in 2010 en 2011 geeft bijna een derde van de ondernemers die extra investeren aan meer dan € 2.000 te investeren. Adviseurs schatten in dat de eigen investering ongeveer twee maal het subsidiebedrag is en twee derde deel van de totale investering uitmaakt. Dit komt globaal overeen met de opgave van de ondernemers.

Driekwart van de ondernemers geeft aan de scan niet alleen als een momentopname te ervaren, maar scan en advies te zien als iets waar zij ook in de komende jaren mee verder kunnen. Iets minder dan de helft geeft aan in de komende jaren meer beveiligingsmaatregelen te zullen treffen. De belangrijkste reden om de plannen over meerdere jaren uit te spreiden zijn de kosten die met het treffen van de maatregelen gemoeid zijn.

De adviseurs twifelen of in de toekomst veel meer investeringen te verwachten zijn. Ondernemers zijn niet gewend een meerjarenplanning op te stellen, zeker niet voor dit onderwerp. Zij zijn erg op het heden gericht.

7.4 Landelijk beeld: maatregelen en advisering

Ter vergelijking zijn de onderzoeksbevindingen naast landelijke gegevens gelegd. Hiervoor is de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB) gebruikt. Dit is een onderzoek naar aard en omvang van criminaliteit tegen bedrijven in Nederland dat al sinds 2004 op grotendeels dezelfde wijze wordt gehouden. Het onderzoek is gericht op de sectoren bouwnijverheid, detailhandel, horeca, transport en zakelijke dienstverlening. Voor het onderhavige onderzoek is door het WODC¹¹ een selectie uit de Monitor gemaakt van kleine bedrijven (met maximaal 10 werknemers)¹². Het WODC leverde de cijfers voor de jaren 2006 tot en met 2010 aan, die door DSP-groep werden verwerkt.

Uitgevoerde maatregelen

Tabel 7.2 bevat de top 10 van getroffen veiligheidsmaatregelen door kleine bedrijven. Het blijkt dat 70% van alle bedrijven één of meer maatregelen neemt. De percentages zijn gebaseerd op de groep die minstens één maatregel genomen heeft.

Tabel 7.2 Top-10 van getroffen maatregelen door kleine bedrijven (die minstens één maatregel genomen hebben), 2010

Maatregel	%
1. Alarm luid	45%
2. Alarm stil	31%
3. Extra sloten	28%
4. Extra zwaar hang- en sluitwerk	20%
5. Plaatsing camera's/infraroodbeveiliging	16%
6. Hekwerken	9%
7. Rolluiken voor de ramen/deuren	8%
8. Extra verlichting	7%
9. Inhuren beveiligingsdienst/nachtwaker/nachtportier	7%
10. (Waak)hond	6%

Bron: MCB 2010

In 2010 geeft 70 procent van de kleine bedrijven aan (ooit) een of meerdere maatregelen te hebben genomen ter voorkoming van criminaliteit. Van die groep heeft 45 procent een luid alarm. Doorberekening leert dat van alle kleine bedrijven 31,5 procent een luid alarm heeft.

Noot 11 Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatie Centrum van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Noot 12 In de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven wordt gesproken over 'kleinere bedrijfsvestigingen'; voor de leesbaarheid hanteren wij hier de term 'kleine bedrijven'. Hierbinnen vallen ook bijvoorbeeld (kleine) franchise bedrijven zoals vestigingen van Primera, Blokker, Hema, C1000, Febo, Bruna en andere.

Het is duidelijk dat kleine bedrijven met name elektronische en bouwkundige maatregelen nemen. De meest populaire maatregel is het aanbrengen van een alarmeringssysteem. Op de tweede plaats komt het beveiligen door plaatsing van extra (zwaar) hang- en sluitwerk.

In vergelijking met elektronische en bouwkundige maatregelen worden organisatorische maatregelen veel minder getroffen. Onderstaande tabel laat het percentage getroffen organisatorische maatregelen zien, voor kleine bedrijven die tenminste één maatregel genomen hebben.

Tabel 7.3 Percentage getroffen organisatorische maatregelen door kleine bedrijven (die minstens één maatregel genomen hebben), 2010

Maatregel	%
Toegangscontrole	1,4%
Instructie van het personeel	1,1%
Stellen van huisregels	0,7%
Hanteren sleuteldiscipline	0,6%
Administratieve controles	0,4%
Cursussen personeel	0,3%
Controleren van het personeel	0,2%
Altijd mensen aanwezig	0,1%
Zwarte lijst	0,1%

Bron: MCB 2010

Het meest opvallende feit is wel dat organisatorische maatregelen nauwelijks worden getroffen ter preventie van criminaliteit. De meest voorkomende maatregelen zijn toegangscontrole en instructie van het personeel. Maar in totaal worden die maatregelen slechts door één, tot hoogstens vijf op de honderd kleine bedrijven getroffen (het betreft een meerkeuzevraag).

We zien dus ook landelijk een duidelijke voorkeur voor elektronische maatregelen. Wat opvalt is dat één op de vier VKB deelnemers één of meer organisatorische maatregelen neemt, tegen hooguit vijf op de honderd kleine bedrijven landelijk. VKB lijkt ondernemers dus duidelijk te stimuleren om meer organisatorische maatregelen te nemen.

Advisering

Interessante vraag is ook over welke criminaliteitsvraagstukken kleine ondernemers zich laten adviseren, en door welke partijen zij zich laten adviseren. Overigens winnen weinig kleine bedrijven beveiligingsadvies in; in 2010 was dat ongeveer 16%.

Tabel 7.4 Onderwerpen waarover kleine bedrijven zich laten adviseren (alleen bedrijven die een advies kregen), 2010

Onderwerp	%	N
Elektronische beveiliging van de vestiging	67,3%	49.987
Voorkomen diefstal door derden	59,9%	44.475
Preventie overval	33,5%	24.875
Preventie vandalisme	31,9%	23.708
Veiligheid personeel (bedreiging/beroving/mishandeling werknemer)	26,6%	19.772
Voorkomen diefstal door eigen personeel	21,8%	16.189
Openbare orde problemen/groepen jongeren/junks	17,6%	13.029

Bron: MCB 2010

Uit tabel 7.4 blijkt dat de kleine bedrijven die zich hebben laten adviseren, zich met name laten adviseren over elektronisch beveiliging en het voorkomen van diefstal (extern). Van kleine bedrijven die geadviseerd zijn, heeft twee derde zich laten adviseren over elektronische beveiliging en iets minder over voorkomen van diefstal. De cijfers voor de jaren 2008, 2009 en 2010 zijn vergelijkbaar.

Tabel 7.5 Door wie laten kleine bedrijven zich adviseren (alleen bedrijven die een advies kregen), 2010

Adviseur	%	N
Beveiligingsbedrijf	29,3%	21.782
Politie	25,4%	18.890
Verzekeringsfirma/vertegenwoordiger verzekering	6,9%	5.137
Ander extern bureau/ander particulier bedrijf	6,7%	4.948
Ondernemersvereniging/organisatie	6,1%	4.528
Vertegenwoordiger gemeente	5,5%	4.065
Brancheorganisatie	4,1%	3.078
Hoofdkantoor/beveiligingsexpert van de vestiging zelf	1,7%	1.250

Bron: MCB 2010

Kleine bedrijven laten zich met name adviseren door beveiligingsbedrijven of de politie. Van de kleine bedrijven die een advies kregen is ongeveer 30 procent door een beveiligingsbedrijf en 25 procent door de politie geadviseerd. Wederom zijn er nauwelijks verschillen tussen de jaren 2008, 2009 en 2010.

Wat betreft de advisering door beveiligingsbedrijven zien we dat de VKB-deelnemers hierin niet erg afwijken van de landelijke gang van zaken. Wel speelt buiten de regeling de politie een veel grotere rol.

8 Ontwikkeling van het veiligheidsniveau bij kleine bedrijven

8.1 Landelijke ontwikkeling criminaliteit

Het doel van de regeling VKB is het verminderen van (schade door) criminaliteit tegen kleine bedrijven. Relevante vraag is dan ook in hoeverre kleine ondernemers slachtoffer zijn van criminaliteit. In dit hoofdstuk beschrijven we voor kleine bedrijven de landelijke ontwikkelingen in slachtofferschap. De informatiebron is weer de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB).

Aantal slachtoffers van criminaliteit

Tabel 8.1 geeft weer hoeveel procent van alle kleine bedrijven slachtoffer is geworden van criminaliteit in 2006-2010.

Tabel 8.1 Percentage kleine bedrijven dat slachtoffer is geweest van criminaliteit

	Inbraak	Diefstal	Vernieling	Geweld	Overig
2006	8,8%	13,1%	12,9%	3,6%	4,6%
2007	8,4%	10,2%	12,1%	2,9%	4,4%
2008	7,4%	8,9%	10,9%	2,7%	4,6%
2009	7,0%	8,5%	9,9%	2,5%	4,5%
2010	7,4%	8,5%	9,3%	2,7%	5,6%

Bron: MCB 2006 – 2010

Voor de periode 2006-2010 zien we bij vier van de vijf vormen van criminaliteit dalende cijfers in de loop der jaren. Zo werd bijvoorbeeld 8,8 procent van de kleine bedrijven in 2006 slachtoffer van inbraak en in 2010 was dat gedaald tot 7,4 procent. Alleen in de categorie 'overige criminaliteit' zien we een stijging: van 4,6 procent in 2006 naar 5,6 procent in 2010.

De VKB-regeling trad in 2009 in werking. Van 2008 naar 2009 zien we bij elk van de vijf vormen van criminaliteit een lichte verbetering. Van 2009 naar 2010 zien we bij drie van de vijf weer een lichte verslechtering. Alleen bij vernielingen zien we een verdere verbetering in 2010 ten opzichte van 2009. Het percentage slachtoffers van diefstallen bleef gelijk in 2010. Opvallend is dat de grootste verbetering tussen 2006 en 2010 optrad in het overgangsjaar van 2007 naar 2008: dus vóórdat de VKB-regeling in werking trad.

Aantal incidenten

Naast het percentage bedrijven dat slachtoffer is geworden van criminaliteit (de prevalentie in de bovenstaande tabel), is het interessant om te kijken naar de absolute aantallen slachtoffers: de incidentie. Hetzelfde bedrijf kan immers meerdere malen slachtoffer worden van criminaliteit. Tabel 8.2 geeft de absolute aantallen inbraken, diefstallen, vernielingen en geweldsdelicten tegen kleine bedrijven in de periode 2006-2010 weer.

Tabel 8.2 Aantallen inbraken, diefstallen, vernielingen en geweldsdelicten bij kleine bedrijven (afgerond op hele duizendtallen)

	Inbraken	Diefstallen	Vernielingen	Geweldsdelicten
2006	60.000	797.000	155.000	59.000
2007	60.000	703.000	161.000	68.000
2008	63.000	1.174.000	167.000	82.000
2009	58.000	1.073.000	143.000	80.000
2010	62.000	1.139.000	121.000	87.000

Bron: MCB 2006 - 2010

Het absolute aantal incidenten (tabel 8.2) laat tussen 2006 en 2010 een volstrekt ander beeld zien dan het percentage slachtoffers (tabel 8.1). Zo zien we bijvoorbeeld dat het aantal diefstallen tussen 2006 en 2010 is gestegen van bijna 800.000 naar ruim 1.100.000. Het percentage bedrijven dat slachtoffer werd, daalde (van 13,1% naar 8,5%), maar het aantal diefstallen steeg dus. Deze tendens kan niet (volledig) worden verklaard door een toename van het aantal bedrijven¹³. Dat betekent dus dat het herhaald slachtofferschap moet zijn toegenomen. Bij de geweldsdelicten zien we iets vergelijkbaars: er werden minder bedrijven slachtoffer van geweld. Maar als een bedrijf eenmaal slachtoffer is van geweld, is de kans groter geworden dat het nog een keer gebeurt.

Alleen bij de vernielingen zien we een verbetering op beide fronten: minder bedrijven werden er slachtoffer van én het gebeurde minder vaak.

Slachtofferschap per bedrijfssector

Tabel 8.3 laat zien hoe vaak de verschillende vormen van criminaliteit in de sectoren bouw, detailhandel, horeca, transport en zakelijke dienstverlening plaatsvinden. In de tabel is bijvoorbeeld te zien dat in 2010 8,8% van de kleine bouwbedrijven slachtoffer was van inbraak; in absolute aantallen gaat het om 7.207 kleine bouwbedrijven. Ook waren 2.540 horecaondernemers slachtoffer van geweld; dit is 7,3% van alle kleine ondernemers in de horeca.

Tabel 8.3 Slachtofferschap kleine bedrijven per bedrijfssector, 2010

	Inbraak (N)	Diefstal (N)	Vernieling (N)	Geweld (N)	Overig (N)
Bouw	8,8% (7.207)	7,8% (6.378)	6,1% (5.022)	1,4% (1.155)	4,0% (3.258)
Detailhandel	8,7% (10.074)	18,7% (21.304)	11,5% (13.324)	3,7% (4.329)	4,6% (5.337)
Horeca	14,6% (5.048)	11,5% (3.948)	19,6% (6.788)	7,3% (2.540)	4,9% (1.712)
Transport	10,3% (2.076)	8,6% (1.728)	11,4% (2.292)	4,7% (946)	4,8% (964)
Dienstverlening	4,7% (9.801)	2,7% (5.727)	7,4% (15.606)	1,7% (3.634)	6,9% (14.424)

Bron: MCB 2010

De horeca wordt van de vijf onderscheiden sectoren relatief het meest met criminaliteit geconfronteerd. Dit geldt voor inbraken, vernielingen, geweld en overige vormen van criminaliteit. Alleen voor diefstallen geldt dit niet: hier wordt de detailhandel relatief het meest door getroffen. Deze cijfers zijn ook bestudeerd voor 2008 en 2009 en daar kwam hetzelfde beeld uit naar voren.

Noot 13 In absolute zin is het aantal kleine bedrijven tussen 2006 en 2010 toegenomen. Dit betreft vooral een toename van de groep ZZP-ers. Dit is niet de groep die vooral slachtoffer is van criminaliteit. De stijging van het aantal incidenten met 37,5% is bovendien veel groter dan de toename van het aantal kleine bedrijven (van 2009 tot 2010 werd een toename van 2,2% geteld; in de hele periode 2006-2010 ligt dit op niet meer dan 10%).

8.2 De VKB en de landelijke ontwikkeling

Alles overziend is de conclusie helder: op landelijk niveau is geen duidelijk effect waarneembaar van de VKB-regeling. Het slachtofferschap van criminaliteit is wel afgenomen, maar die daling was vooral groot tussen 2007 en 2008, dus vóórdat de regeling in werking trad. Ook in het landelijk gemiddelde gedrag is weinig veranderd: zij treffen globaal gesproken dezelfde maatregelen en laten zich door dezelfde instanties adviseren.

Echt verrassend is deze conclusie niet: het aantal ondernemers dat gebruik heeft gemaakt van de VKB-regeling is te klein om landelijke veranderingen te verwachten.

Ook uit het onderhavige onderzoek kwam niet naar voren dat de criminaliteit tegen de kleine bedrijven is afgenomen. Opvallend weinig VKB-deelnemers geven aan door het treffen van maatregelen minder last van criminaliteit te hebben. Diegenen (ongeveer een derde van de respondenten) die aangaven dat criminaliteit aanleiding voor de subsidieaanvraag was, hebben het dus lang niet allemaal over *in het eigen bedrijf* ervaren criminaliteit. De meesten zeggen eigenlijk noch voor het treffen van maatregelen, noch daarna zelf last te hebben (gehad) van criminaliteit. Van de weinige ondernemers die aangaven zelf wel last van criminaliteit te hebben (gehad), gaven enkelen aan dat de maatregelen daarin geen verschil hebben gemaakt, anderen gaven aan voorheen één incident te hebben gehad en nu niet meer. We weten niet hoe het komt dat zo weinig VKB-deelnemers zelf last van criminaliteit zeggen te hebben. Hier zijn drie mogelijke verklaringen voor:

- of 'kleine' vergrijpen worden als 'normaal' beschouwd en niet als criminaliteit in het geheugen geregistreerd,
- of ondernemers weten niet altijd wanneer zij slachtoffer zijn, omdat zij niet monitoren of er (bijvoorbeeld) wordt gestolen (ze merken het alleen bij een heterdaad),
- of dit wijst in de richting van een selectieve deelname van ondernemers aan de VKB-regeling.

Daar komt bij dat de meeste ondernemers niet gewend zijn incidenten schriftelijk te registreren; ze moeten het dus hebben van hun geheugen.

Bij de VKB-deelnemers is wel duidelijke winst behaald op het niveau van de veiligheidsbeleving. Driekwart van de ondernemers zegt zichzelf veiliger te voelen sinds de maatregelen zijn uitgevoerd of zegt van personeel te horen dat zij zich veiliger voelen.

Cijfers die de ontwikkeling in schade door criminaliteit weergeven, zijn op basis van deze gegevens niet te geven.

9 Kosten en baten

In dit hoofdstuk worden op basis van opgaven van AgentschapNL en het ministerie van EL&I de kosten van de subsidieregeling gepresenteerd. Daarna gaan we in op de baten.

9.1 Kosten

Voor het ministerie zijn er directe kosten aan de subsidieregeling verbonden (subsidie aan bedrijven) en indirecte kosten (projectleiding, communicatie, congressen, onderzoek, e.d.). De totale directe kosten zijn als volgt:

Tabel 9.1 Beschikbaar budget per jaar in €

	Bedrag in €
2009 pilot	10.000.000
2009 landelijke regeling	11.500.000
Coulanceregeling*	4.000.000
2010	10.000.000
2011	10.000.000
Totaal	45.500.000

Bron: Ministerie van EL&I

* De coulanceregeling van 4 miljoen is extra beschikbaar gesteld om de overvraging van de landelijke regeling in 2009 op te kunnen vangen.

Tabel 9.2 Aan subsidies uitgekeerd bedrag (scan plus maatregelen) per jaar in €

	Bedrag in €
2009 pilot	3.257.178
2009 landelijke regeling*	11.937.061
2010**	4.792.2378
Totaal	19.986.477

Bron: AgentschapNL

* inclusief coulanceregeling

** inclusief overgangsregeling en 900 nog vast te stellen aanvragen.

Het totale budget voor de subsidieregeling voor 2009, 2010 en 2011 bedraagt € 45.500.000. Voor 2009 en 2010 samen was dat € 35.500.000. Daarvan is € 19.986.477 aan subsidies uitgekeerd, ruim de helft.

Dit verschil is ontstaan, omdat ondernemers minder gedeclareerd hebben dan zij hadden aangevraagd waardoor er middelen zijn vrijgevallen. Conform de regeling in 2009 en 2010 werden de scans en veiligheidsmaatregelen vooraf in één keer verplicht. De uiteindelijke vaststelling (declaratie) vond uiterlijk 9 maanden daarna plaats. Omdat er vaak een jaargrens tussen verplichting en vaststellen zat, vielen er middelen vrij als de investeringen uiteindelijk lager bleken te zijn dan vooraf was aangegeven.

Bij de wijziging van de regeling (2011 en 2012) is het systeem van subsidieverlening en betaling aangepast, waardoor het risico op vrijvallende middelen is geminimaliseerd. Bij zowel de scan als de veiligheidsmaatregelen geldt het principe van verlenen is vaststellen. Dit houdt in dat de ondernemer bij aanvraag van de scan de subsidie meteen betaald krijgt en bij de

veiligheidsmaatregelen kan de ondernemer, na het realiseren van de maatregelen, de declaratie indienen die vergoed wordt. Hij/zij ontvangt dan een nieuwe beschikking die eveneens direct wordt uitbetaald.

Als de ervaringen uit 2010 naar 2011 worden doorgetrokken zal naar verwachting in 2011 uiteindelijk ongeveer € 8 miljoen aan subsidie worden uitgekeerd. Als het ministerie van Financiën in het voorjaar akkoord gaat met het voorstel om de overgebleven middelen VKB door te schuiven naar 2012, kan de resterende € 2 miljoen in 2012 opnieuw gebruikt worden voor subsidie op scans en maatregelen.

Naast de directe kosten zijn communicatiekosten gemaakt en kosten voor de uitvoering van de regeling (AgentschapNL). Deze kosten bedragen:

Tabel 9.3 Kosten communicatie en uitvoering VKB, bedragen in €

	Communicatie	Uitvoering AgentschapNL
2009	587.396,15	604.700
2010 ¹⁴		952.925
2011 ¹⁵		759.368
Totaal	587.396,15	2.316.993

Bron: Ministerie van EL&I

De kosten van AgentschapNL bestonden volgens de overzichten die wij kregen voor het grootste deel uit 'lijnuren', 'basisinspanning' en het verwerken van aanvragen. Het georganiseerde bedrijfsleven heeft bij de staatssecretaris bedongen dat tien procent van het subsidiebedrag aan communicatie zou worden uitgegeven. Dit bedrag is besteed aan communicatie in de vorm van campagne (2009), voorlichtingsmateriaal (2009 en 2010), advies en overige diensten, website, beurs, drukwerk en vormgeving. Verder is in 2009 een onderzoek gedaan naar de beleving van ondernemers en een effectonderzoek als verplicht onderdeel van de communicatiecampagne.

Aantal subsidies en bedrag per subsidie

In tabel 9.4 staat het aantal ondernemers dat in 2009 en 2010 een beroep deed op de subsidie en hun aanvraag kreeg toegekend (aanvragen). Zij deden dat in 2009 in elk geval voor de scan en bijna allen ook voor de maatregelen; slechts een zeer klein aantal liet het bij alleen de scan. In 2010 werden scan en maatregelen tegelijkertijd aangevraagd en vastgesteld. Hier zien we een groot verschil in aantal aanvragen dat is toegekend en het aantal vaststellingen. Veel ondernemers hebben namelijk geen vaststelling ingediend. Per scan is maximaal € 300 subsidie uitgekeerd¹⁶. De ondernemers dragen daaraan zelf nog € 50 bij. De adviseur ontvangt per scan dus (maximaal) € 350.

Voor de regelingen in 2009 en 2010 samen is ongeveer € 3,2 miljoen subsidie voor scans uitgekeerd (voor krap 11.000 ondernemers die vaststelling hebben ingediend). Voor maatregelen werd in beide jaren samen totaal een kleine € 17 miljoen uitgekeerd.

Noot 14 In 2009 en 2010 zijn de communicatiekosten terug te vinden op de begroting van EL&I. In de opgave van EL&I zijn de kosten voor beide jaren echter niet onderscheiden; uit de opgave blijkt wel dat slechts een gering deel 2010 betreft. Een klein deel was bij de uitvoeringskosten van AgentschapNL ondergebracht.

Noot 15 In 2011 zijn de communicatiekosten volledig bij AgentschapNL ondergebracht.

Noot 16 Dit was € 250 in de periode van de pilot.

Om een beeld te krijgen van het gemiddelde subsidiebedrag dat de ondernemers in 2009 en 2010 ontvingen voor maatregelen, is de totaal voor maatregelen uitgekeerde subsidie per jaar gedeeld door het aantal subsidieontvangers. In onderstaande tabel (tabel 9.4) staat naast het aantal vaststellingen het gemiddeld aan maatregelen uitgekeerde bedrag per ontvanger (dus zonder € 300,- voor de scan).

Tabel 9.4 Aantal aanvragers en vastgestelde (ofwel gedeclareerde) subsidies, en het per vaststelling uitgekeerde bedrag voor maatregelen per jaar

	Aanvragers	Vastgesteld	€ per deelnemer voor maatregelen
2009 pilot	2.109	2.070	1.274
2009 landelijke regeling	2.948	1.618	4.667
Coulanceregeling	1.477	1.313	2.746
2010*	7.539	5.734	616

Bron: AgentschapNL

* inclusief overgangsregeling en 900 nog vast te stellen aanvragen.

Adviseurs

Aan scans is in 2009 en 2010 samen € 3,2 miljoen besteed. Met deze subsidie hebben de ondernemers de adviseur betaald. Als er gemiddeld zo'n honderd adviseurs actief waren (feitelijk waren dit er minder, vooral in het begin van 2009), gaat het dus om € 32.000 per adviseur in twee jaar. Aangezien het aantal scans dat per adviseur is afgenomen fors verschilt kan dit bedrag per adviseur aanzienlijk lager of hoger liggen.

9.2 Baten

De meest concrete opbrengst van de subsidieregeling is natuurlijk dat er minder criminaliteit wordt gepleegd tegen de ondernemers die subsidie hebben ontvangen. Dat levert baten op: minder materiële en immateriële schade en minder kosten voor het rechtssysteem.

In het vorige hoofdstuk gaven we al aan dat het percentage subsidieontvangers (in twee jaar ongeveer 1% van het totaal aantal kleine bedrijven) te gering is om landelijke cijfers te beïnvloeden. We zagen ook al dat op landelijk niveau de criminaliteit tegen kleine ondernemers in de periode 2008-2010 geen significante daling laat zien. Dat betekent dat op landelijk niveau ook geen baten zijn vast te stellen.

De VKB-deelnemers gaven aan niet te weten of de schade door criminaliteit tegen hun bedrijf was verminderd door het treffen van de maatregelen. Zij gaven overwegend aan geen verandering in criminaliteit vast te (kunnen) stellen, en diegenen die dat wel deden konden daarvan niet aangeven hoe hun schadepost veranderde. Op basis daarvan kan dus ook niet berekend worden wat bij de subsidiedeelnemers zelf de directe materiële baten zijn.

Eigen investering ondernemers

We kunnen wèl kijken naar de investeringen die de ondernemers zelf hebben gedaan als gevolg van de subsidieregeling. Dat kan als baten worden gezien. Tegenover de door de overheid uitgekeerde bedragen (voor de maatregelen) staat in elk geval minimaal eenzelfde investering van de ondernemers zelf: de 50 procentregeling. In 2009 en 2010 samen is dat dus op

ongeveer € 17 miljoen.

Er zijn bovendien ondernemers die aangeven dat ze meer hebben geïnvesteerd dan minimaal verplicht was: zij troffen ofwel nog meer maatregelen of gaven meer geld uit dan het bedrag dat zij aan subsidie ontvingen. Dit is te beschouwen als het multipliereffect van de regeling. Uit de interviews blijkt dat ongeveer 40% van de deelnemers (20 in aantal) naar eigen zeggen meer heeft geïnvesteerd dan verplicht. In 2009 lag de eigen investering van de deelnemers in beveiligingsmiddelen gemiddeld tussen de € 4.000 en € 5.000 (gemiddelde van alle deelnemers samen). In 2010 en 2011 was dit gemiddeld € 1.800 (alle deelnemers samen).

Totaal betekent dit een eigen investering door de ondernemers in:
2009: € 4.500 x (2.070 + 1.618 + 1.313) deelnemers = € 22.500.000.
2010: € 1.800 x 5.734 deelnemers = € 10.321.200.

In beide jaren samen investeerden de ondernemers dus ongeveer € 33 miljoen in maatregelen. Tegenover ongeveer € 20 miljoen subsidie staat dus € 33 miljoen eigen investering. Een multipliereffect van 1,6. In 2009 en 2010 samen leverde elke euro overheidssubsidie dus 1,6 euro particuliere investering op. Betrekken we alleen de subsidie voor maatregelen in de berekening, dan is het multipliereffect zelfs 1,9.

In 2011 zijn 10.000 aanvragen voor scans gehonoreerd. Dat betekent een subsidie van € 3 miljoen. Als net als in 2010 75% van de ondernemers die een scan aanvroegen ook het maximum aan subsidie voor maatregelen (gaan) aanvragen (€ 5,25 miljoen), dan investeren zij zelf ook minimaal € 5,25 miljoen in beveiliging. Als het gemiddeld vastgestelde subsidiebedrag in 2011 vergelijkbaar is met dat in 2010, valt dit bedrag iets lager uit. Uitgaande van een gemiddelde subsidie vaststelling voor maatregelen van € 616 per deelnemer (het gemiddelde bedrag in 2010) komt de aanspraak op de subsidie voor maatregelen uit op € 4,62 miljoen (7.500 x het gemiddelde van € 616), afgerond een kleine € 5 miljoen. Daar moeten de ondernemers dan zelf dus ook minimaal ongeveer € 5 miljoen eigen investering tegenoverstellen.

Maar ook in 2011 is te verwachten dat de daadwerkelijke eigen investering hoger zal liggen dan de minimale verplichting. Als we uit gaan van hetzelfde investeringsbedrag van gemiddeld € 1.800 per ondernemer, zoals aangegeven in de interviews, dan is een totale eigen investering te verwachten van € 13,5 miljoen (maximaal 7.500 x € 1.800).

In 2011 zou dan tegenover een overheidssubsidie van globaal € 8 miljoen (€ 3 miljoen voor scans en € 5 miljoen voor maatregelen), € 13,5 miljoen particuliere investering staan. Een multipliereffect van bijna een factor 1.7. In 2011 zou op grond van deze berekening elke euro subsidie tenminste 1,7 euro investering op de markt opleveren. Bekijken we uitsluitend de subsidie voor maatregelen en de investeringen van de ondernemers dan gaat het zelfs om een factor 1.9 in 2009-2010 en een factor 2.7 voor 2011.

Ook op een andere manier kunnen extra baten zijn gegenereerd. Het is goed mogelijk dat de subsidies effect hebben gehad op ondernemers die zelf geen subsidie kregen. In enkele gevallen hoorden we ook dat deelnemers daar in hun omgeving over spraken. Wellicht werden collega-ondernemers gestimuleerd in het eigen bedrijf ook in actie te komen als zij maatregelen gingen treffen. Dit wordt *diffusion of benefits* genoemd: een

positief uitstralings­effect dat groter is dan de directe doelgroep¹⁷. Een andere mogelijke bijvangst van de subsidies is dat ondernemers die subsidie hebben gekregen ook in de toekomst bewuster zullen omgaan met risico's en eerder maatregelen zullen treffen. Ook die *spin-off* is realistisch, maar binnen het kader van deze evaluatie onmogelijk in monetaire termen te meten. Een deel van de ondernemers gaf wel aan ook komende jaren te willen investeren in veiligheid, maar of zij dat werkelijk zullen doen en voor welke bedragen is niet vast te stellen.

9.3 Samenvattend

Het overzicht van kosten en de baten in 2009 en 2010 ziet er als volgt uit:

Tabel 9.5 Kosten-baten 2009 plus 2010, afgerond in globale bedragen

Kosten		In €
	Subsidie voor scans	3.200.000
	Subsidie voor maatregelen	17.200.000
	Communicatie- plus uitvoeringskosten	2.150.000
	Totaal	22.550.000
Baten		
	Eigen investering ondernemers	32.820.000
	Verminderde schade	PM
	Uitstralings­effect	PM
	Totaal	32.820.000

Tabel 9.6 Kosten-baten 2011, schatting

Kosten		In €
	Subsidie voor scans	3.000.000
	Subsidie voor maatregelen	5.000.000
	Uitvoeringskosten	800.000
	Totaal	8.800.000
Baten		
	Eigen investering ondernemers	13.500.000
	Verminderde schade	PM
	Uitstralings­effect	PM
	Totaal	13.500.000

Samenvattend kunnen we stellen dat de regeling wel 'uit de kosten' komt, als het multipliereffect wordt meegewogen. Bekijken we de baten ook in immateriële zin, dan is nog meer bereikt. Daarvan werd in eerdere hoofdstukken verslag gedaan.

Noot 17 Zie: M. Gill en A. Spriggs (2005), *Assessing the impact of CCTV*, Home Office Research Study 292.

10 Conclusies: effectiviteit en efficiëntie van de regeling

Het vaststellen van de effectiviteit van de subsidieregeling is in objectieve zin niet goed mogelijk, omdat doelstellingen niet SMART zijn geformuleerd en indicatoren om de effectiviteit vast te stellen ontbreken. Het is duidelijk dat de subsidie bijdraagt aan de randvoorwaarden voor 'een excellent ondernemersklimaat'¹⁸. De ondernemers worden gestimuleerd hun bedrijf beter te beveiligen, zij worden daarbij ondersteund, en zij nemen daadwerkelijk maatregelen. Het effect daarvan op afname van criminaliteit en vermindering van schade kan in kwantitatieve zin echter niet goed worden vastgesteld. Dat betekent dat we ons voor het bepalen van de effectiviteit moeten verlaten op kwalitatieve gegevens.

10.1 Wordt de doelgroep bereikt?

Bij de start van de regeling is door het Ministerie van EL&I een brede informatiecampagne opgezet. Via internet, via de landelijke media en via de intermediaire organisaties, zoals de Kamers van Koophandel en de brancheverenigingen, is de regeling Veiligheid Kleine Bedrijven bekend gemaakt. Deze algemene voorlichting blijkt de doelgroep nauwelijks te bereiken. Het gros van de ondernemers wordt getipt door een leverancier van beveiligingsmiddelen. Via dit kanaal worden ondernemers dus wel bereikt, maar vooral die ondernemers die al plannen hadden voor beveiliging. Plannen zijn echter nog geen daden. De regeling blijkt ondernemers over de streep te trekken om *daadwerkelijk* maatregelen te treffen, dat *nu* te doen en soms om *meer* maatregelen te treffen dan vooraf bedacht. De regeling werkt in die gevallen dus als 'een zetje in de goede richting'.

Volgens een ruwe schatting is in 2009 en 2010 ongeveer 5% van de ondernemers in de detailhandel met de subsidie bereikt en ongeveer 4% van de ondernemers in de horeca. In 2011 zal naar verwachting nog eenzelfde percentage worden bereikt.

Ondernemers die (nog) niet actief met beveiliging bezig zijn, worden door de regeling maar in zeer beperkte mate bereikt. Het stimulerende effect van de subsidie beperkt zich dus tot de al actieve groep; er zijn geen aanwijzingen dat er veel ondernemers zijn die door de regeling op hun veiligheidsrisico's worden geattendeerd en daardoor in actie komen. (Overigens zijn er niet zo veel kleine ondernemers die helemaal niets aan de veiligheid doen, maar dat beperkt zich vaak tot technische voorzieningen die niet altijd even doeltreffend zijn.)

Noot 18 Doelstelling en randvoorwaarden van 'excellent ondernemingsklimaat' staan beschreven in de begroting van het ministerie van EL&I.

10.2 Draagt de regeling bij aan bewustwording, kennis en inzicht?

Met de regeling wordt beoogd kleine ondernemers te activeren om beveiligingsmaatregelen te treffen. Om de beveiliging op een hoger niveau te krijgen, is gekozen voor een insteek die het bewustzijn (over veiligheidsrisico's) en de kennis (van mogelijke beveiligingsmaatregelen) moeten vergroten. Meer bewustzijn en kennis moet leiden tot betere en effectievere beveiliging, en de vlucht in de techniek voorkomen.

Uit het onderzoek blijkt dat de ondernemers die met de subsidie worden bereikt primair geïnteresseerd zijn in het subsidieoordeel, niet in kennisvermeerdering. Zij zijn vaak al bezig met beveiliging en er is dus al sprake van een zeker bewustzijn. De focus is echter sterk gericht op fysieke maatregelen en voorzieningen. Er ontbreekt vaak een 'open mind' voor alternatieven.

Toch is op dit vlak zeker wat bereikt. De keuze voor de verplichte raadpleging van een beveiligingsadviseur en het laten uitvoeren van een veiligheidsscan, voordat maatregelen worden getroffen, is een gelukkige keuze geweest. De winst is immers dat de ondernemers 'gedwongen' worden langer stil te staan bij alle aspecten van hun veiligheidssituatie en het bredere spectrum van mogelijkheden voor risicobeheersing. VKB-deelnemers nemen ook vaker organisatorische maatregelen. Dat betekent tegelijkertijd dat de kwaliteit van de adviseur (en van het advies) de kritische factor voor het succes vormt. Deze kwaliteit is in de loop van de regeling verbeterd, maar kan nog op een hoger niveau gebracht worden.

Er mag dan sprake zijn van risicobewustzijn bij de subsidiedeelnemers, dat bewustzijn is beslist groter waar het diefstal, inbraken en overvallen betreft dan waar het gaat om bijvoorbeeld interne criminaliteit en agressie. Met name interne criminaliteit, zoals diefstal of fraude door personeel, is een gevoelig punt. En er bestaat dan ook een flinke reserve zich hierin te verdiepen. Met de scan hopen de adviseurs de scope van de ondernemers te verbreden. Soms lukt dat wel, soms lukt dat niet.

Terwijl het merendeel van de ondernemers geneigd is zich te beveiligen met elektronische maatregelen (E) - vooral camera's zijn populair - proberen de adviseurs duidelijk te maken dat ook bouwkundige- (B) en vooral organisatorische maatregelen (O) zinvol – en soms zinvoller - zijn. De resultaten zijn wisselend, maar op basis van een vergelijking tussen de landelijke gegevens en de informatie uit het huidige onderzoek, lijkt de uitspraak gerechtvaardigd, dat de VKB-regeling de aandacht voor de organisatorische maatregelen wel stimuleert. 25% van de VKB deelnemers zegt organisatorische maatregelen te treffen, tegen hooguit 5% van de kleine bedrijven landelijk (Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven). De bevraging in beide onderzoeken is echter niet gelijk en ook de context niet, dus deze cijfers moeten met enige voorzichtigheid naast elkaar worden gelegd.

Tips op het vlak van organisatorische maatregelen worden vooral door startende ondernemers waardevol gevonden; voor hen is het vaak een eyeopener. Ondernemers die al langer gevestigd zijn, zeggen zich wel bewust te zijn van de organisatorische maatregelen die zij kunnen nemen – bijvoorbeeld vaker afkomen van de kassa, het samen openen en sluiten van het pand, het natrekken van referenties van sollicitanten, het maken van afspraken met collega-ondernemers, etc. – maar dit niet te doen omdat het onhandig, klantvriendelijk of zinloos wordt gevonden. Dat beeld komt dus overeen met het landelijk beeld uit de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven.

De toegenomen aandacht voor organisatorische maatregelen laat onverlet dat een groot deel van de ondernemers toch (nog) primair op de techniek is gericht. Dat blijkt voor een deel van de adviseurs ook (nog) te gelden. Ook bij hen zijn organisatorische maatregelen toch nogal eens het stiefkindje. Dat is tegelijkertijd de keerzijde van de subsidie. Door de financiële steun richt de aandacht zich op de kosten van maatregelen, terwijl organisatorische maatregelen vaak zonder of met weinig kosten kunnen worden genomen.

Binnen het kader van de subsidie zijn die dus minder interessant. Dat is jammer, want met organisatorische maatregelen valt vaak heel goedkoop veel winst te maken op veiligheidsterrein.

Ondanks de scan blijven veel ondernemers vasthouden aan het oorspronkelijke plan. Wel worden soms meer maatregelen genomen dan oorspronkelijk bedacht. Het leereffect van de veiligheidsscan is vooral bij de startende ondernemers groot. Voor hen is er veel nieuws en zij zijn blij met elke ondersteuning en elk advies. Bij deze groep is ook te verwachten dat de nieuw verworven kennis het best beklijft.

10.3 Zijn kleine bedrijven door de regeling beter beveiligd?

Als het lukt het concept van O B E (een juiste mix van organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen) aan de ondernemer over te dragen, dan wil dat nog niet zeggen dat deze in staat is een *optimale* keuze voor maatregelen te maken. Niet alleen laten adviseurs wel eens na de samenhang voldoende duidelijk te maken en prioriteiten aan te geven, de ondernemers op hun beurt pakken dit ook niet altijd op. Dat vraagt inzicht in een vakgebied dat hen niet eigen is. In deze laatste fase is de invloed van de adviseur beperkt; het is de ondernemer die de keuze bepaalt. En menig ondernemer heeft de neiging aan de aanvankelijke keuze vast te houden.

Wel bestaat de indruk dat er vaak meer maatregelen zijn genomen dan zonder de regeling zou zijn gebeurd en dat vaker sprake is van een combinatie van maatregelen. We mogen aannemen dat dit aan de veiligheid ten goede komt. Dat 'nog meer' maatregelen worden genomen, geldt vooral voor de bovenkant van de markt; hier is ruimte om iets extra's te doen. Aan de onderkant van de markt maakt de subsidie het mogelijk maatregelen te treffen waar dat anders wellicht helemaal niet gebeurd zou zijn. Voor deze ondernemers zijn de organisatorische maatregelen ook het meest interessant, omdat daar weinig kosten aan verbonden zijn.

Gunstig is ook het uitstralingseffect. Van verschillende kanten kwamen signalen dat ondernemers met collega's over hun ervaringen spreken, waardoor meer ondernemers met het veiligheidsthema bezig zijn. Er gaat dus een olievlekwerking van de regeling uit. Hoe omvangrijk en hoe duurzaam dat is, valt niet te zeggen.

Dat door de regeling een groep ondernemers over de streep getrokken is om (meer) maatregelen te treffen is evident. Ook is het aannemelijk dat door het *aantal* maatregelen een hoger veiligheidsniveau is bereikt. Of dit ook het optimale effect is dat behaald zou kunnen zijn, is niet te zeggen. Dat is niet alleen afhankelijk van de kwaliteit van het advies en de keuze van maatregelen, dat is ook afhankelijk van de *kwaliteit* van producten en voorzienin-

gen en de *kwaliiteit* van installatie en plaatsing. Hierop hebben de adviseurs weinig invloed meer. Ook de rol van AgentschapNL is hier gering: de subsidie wordt verleend als aan de voorwaarden is voldaan, niet op grond van een beoordeling van de doeltreffendheid daarvan.

10.4 Draagt de regeling bij aan de veiligheid?

Omdat de ondernemers die in dit onderzoek betrokken waren maar in beperkte mate gedreven werden door feitelijk ervaren criminaliteit - velen gaven aan zelf geen slachtoffer te zijn geweest – is aan de hand van de eigen ervaring niet te bepalen wat het effect van de maatregelen is. De ondernemers handelden vooral uit preventief oogpunt en hopen dat zij daardoor in de toekomst (beter) gevrijwaard zijn van criminaliteit.

Een positief effect is behaald op het punt van de veiligheidsbeleving. Menig- een geeft aan zich zelf veiliger te voelen nu maatregelen zijn getroffen of dat van het personeel te horen.

Uit de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven blijkt dat in de periode 2008-2010 op landelijk niveau geen sprake is van een significante verandering in de criminaliteit (gekeken is naar: inbraak, diefstal (extern), vernieling en geweld).

10.5 Belangrijkste successen en knelpunten

Belangrijkste successen

- Het belangrijkste succes is dat er wel degelijk een flinke groep kleine ondernemers is bereikt met de regeling en dat wel degelijk meer maatregelen zijn genomen dan zonder de regeling het geval zou zijn. De regeling stimuleert meer ondernemers, om meer maatregelen te treffen en dat nu te doen. In 2009 en 2010 is van de eigenlijke doelgroep ongeveer 5% bereikt en naar verwachting is eind 2011 een kleine 10% van de ondernemers in de detailhandel en de horeca bereikt. Ondanks het feit dat er best een flinke groep ondernemers is bereikt, is dat nog steeds niet meer dan 1 op de 10 (van de eigenlijke doelgroep). Misschien zijn mede daarom de effecten op de feitelijk plaatsvindende criminaliteit niet aantoonbaar.
- De ondernemers die deelnamen aan de regeling zijn daar positief over. Ze zijn tevreden met het resultaat. Hoewel velen niet op zoek waren naar meer kennis, hebben velen die wel verworven. Achteraf zijn zij blij met scan en advies.
- Er is veel winst behaald op het punt van de veiligheidsbeleving; driekwart van de VKB-deelnemers zegt dat het veiligheidsgevoel van zichzelf of het personeel is verbeterd.
- Het is een winstpunt dat er tenminste voor een bepaalde periode aandacht voor het onderwerp is. Niet bij iedereen, maar waarschijnlijk vooral bij startende ondernemers zal dit effect ook duurzaam zijn.
- Waardevol is ook dat er aandacht is voor meer dan inbraken en overvallen (denk aan interne criminaliteit, fraude en agressie) en dat ondernemers weten dat er meer en soms betere oplossingen zijn dan alleen het plaatsen van camera's.
- Een advies op maat, gericht op alle risico's en op zowel O- als B- en E-maatregelen, krijgen de ondernemers niet als zij naar een winkel voor

elektronische apparatuur of naar een doe-het-zelfzaak gaan. De brede insteek van scan en advies waarin wel alle typen risico's en alle mogelijke maatregelen de revue passeren, is voor de meesten nieuw.

- De VKB regeling stimuleert ondernemers om organisatorische maatregelen te nemen: een kwart van de VKB deelnemers neemt organisatorische maatregelen tegen hooguit vijf procent van de kleine bedrijven landelijk. Organisatorische maatregelen zijn vaak effectief en voor weinig kosten te treffen.
- Het bedrijfsleven ervaart de subsidieregeling als een signaal dat de overheid de veiligheidsproblematiek bij de kleine ondernemers serieus neemt en tegemoet wil komen in de kosten van beveiliging.
- In totaal heeft de regeling in 2009 en 2010 ruim € 20 miljoen gekost. Ongeveer 10% hiervan zijn communicatie- en uitvoeringskosten. Tegenover de kosten staat dat de ondernemers ook zelf geïnvesteerd hebben in beveiligingsmaatregelen en wel in totaal voor zo'n € 33 miljoen. Elke euro subsidie leverde dus ongeveer 1,6 euro particuliere investering op. Wordt aan de kostenkant alleen de subsidie voor maatregelen in ogenschouw genomen, dan leverde elke euro subsidie zelfs 1,9 euro particuliere investering op.

Als de ondernemers in 2011 een vergelijkbaar investeringsgedrag vertonen als in 2010 zal in dit jaar naar verwachting € 13,5 miljoen in beveiliging worden geïnvesteerd. Daar staat ongeveer € 8 miljoen aan kosten tegenover. Op grond van deze aannamen zal in 2011 elke euro subsidie 1,7 euro particuliere investering opleveren. Leggen we de investeringen weer alleen naast de subsidie uitgaven voor maatregelen, dan gaat het zelfs om een factor 2,7.

Daarmee heeft de regeling VKB dus meer investering uitgelokt dan er initieel aan subsidie is verstrekt. Mogelijke baten zitten ook nog in de olievlékwerking en in investeringen in de komende jaren, maar daar kunnen we geen geldbedragen aan hangen.

Belangrijkste knelpunten

- Een knelpunt betreft in de eerste plaats het selectieve bereik van de doelgroep. Wil de overheid de ondernemers bereiken voor wie risicobewustzijn en risicobeheersing onbekend terrein zijn, dan moeten andere wegen worden bewandeld. Dit wordt niet bereikt zolang de instroom via de beveiligingsbedrijven en de leveranciers plaats vindt.
- Door de focus van ondernemers op de subsidie is de aandacht voor organisatorische maatregelen beperkt. Ondanks dat wordt via scans en adviezen een deel van de ondernemers toch gemotiveerd om ook organisatorische maatregelen te nemen.
- Het merendeel van de ondernemers snapt de procedure van de VKB regeling niet of wil die niet snappen (de stappen die genomen moeten worden, de spelregels, de formulieren die ingevuld moeten worden, etc.; zie hoofdstuk 5) en is onvoldoende in staat de subsidie zelfstandig aan te vragen. Sommige adviseurs weten niet goed hoe ver hun ondersteunende rol strekt.
- Een discussiepunt tussen adviseurs en AgentschapNL is de vraag wat een zelfstandige vestiging is. Bij de adviseurs is onvoldoende duidelijk waar de grenzen liggen. Zowel ondernemers als (sommige) adviseurs proberen deze op te rekken, wat irritatie aan beide zijden teweeg brengt.
- Het komt nog steeds voor dat maatregelen genomen (en gefactureerd) zijn voordat de scan heeft plaatsgevonden. De subsidie wordt dan afgewezen. Adviseurs zouden ondernemers er meer op moeten attenderen dat dit niet de bedoeling is.

- Het aantal scans dat door sommige adviseurs wordt uitgevoerd roept vraagtekens op. Bij een groepsaanpak kan dat gebeuren, maar hier en daar lijkt sprake van standaardwerk, terwijl juist het maatwerk de regeling tot een succes maakt.
- Er bestaan soms wel erg korte lijntjes tussen adviseurs en beveiligingsbedrijven/leveranciers, waardoor de onafhankelijkheid in het geding kan raken. Het aandragen van leveranciers door adviseurs is 'uit den boze', maar gebeurt wel. Ook de rol en de positie van de callcenters vraagt om aandacht.
- De inzet van de beveiligingsadviseurs is een goede greep geweest. Echter, met een schaduwzijde, omdat kwantiteit en kwaliteit van de adviseurs niet optimaal zijn. Het zou nog beter zijn geweest als door aanscherping van de criteria het aantal adviseurs zou zijn beperkt en door betere controle de kwaliteit van de adviseurs beter zou zijn gewaarborgd. Dat zou de kwaliteit van de scans ten goede zijn gekomen. We onderschrijven de maatregelen die zijn genomen om de kwaliteit verder te verhogen. Onder andere door de introductie van de kwaliteitstoets.
- We constateren dat in 2009 en 2010 een flink deel van de subsidie niet is gebruikt. Daar is een verklaring voor (zie hoofdstuk 9), maar dat neemt niet weg dat er veel minder ten goede is gekomen aan de ondernemers en aan beveiliging dan was bedoeld. Terwijl voor beide jaren samen € 35,5 miljoen beschikbaar was (inclusief coulanceregeling) is daarvan slechts € 20 miljoen uitgekeerd, omdat er minder is geïnvesteerd door bedrijven dan waarvoor zij subsidie hadden aangevraagd. Ook in 2011 is te verwachten dat niet het volledige budget voor de maatregelen zal worden benut (wel voor de scan). Overgebleven budget uit 2011 kan nu wel beschikbaar blijven voor VKB in 2012, omdat er volgens een andere systematiek subsidie wordt verleend. Voorwaarde is dat het ministerie van Financiën in het voorjaar akkoord gaat met het voorstel om de overgebleven middelen VKB door te schuiven naar 2012.

11 Aanbevelingen

- De generieke benadering van de subsidieregeling geeft alle kleine ondernemers de kans hiervan te profiteren. Het succes van de regeling zou wellicht nog vergroot kunnen worden als de communicatie over de subsidie meer gefocust wordt op specifieke doelgroepen. Door doelgroepen zo specifiek en actief mogelijk te benaderen wordt versnippering van het effect voorkomen.
- We denken allereerst aan de startende ondernemers. Hier kan veel winst worden behaald, met naar verwachting een hoog rendement. De starters staan open voor elk deskundig advies. Starters kunnen bijvoorbeeld worden bereikt op startersdagen van de Kamers van Koophandel of via Ondernemershuizen. Dat een deel van de startende ondernemingen na enkele jaren niet meer bestaat, moet in dit verband wellicht worden geaccepteerd.
- Ook is wenselijk dat de aandacht blijvend gericht is op die bedrijfstakken waar de criminaliteit groot is en het treffen van de juiste maatregelen meer dan gemiddeld effect kan hebben. Kwetsbare bedrijfstakken kunnen het best bereikt worden door actieve werving via brancheverenigingen (zo laag mogelijk in de regionale organisaties) en andere intermediaire organisaties (winkeliersverenigingen, politie). De indruk bestaat dat de aandacht na de beginfase wat is verslapt.
- We adviseren om de subsidiehoogte voor het maatregelendeel iets op te rekken, tot € 1.000 netto. Dit komt meer tegemoet aan de werkelijke kosten die ondernemers maken en geeft net wat meer ruimte voor kwaliteit.
- Er is nog meer winst te behalen bij de organisatorische maatregelen. Deze zijn vaak goedkoop en effectief. Meer aandacht voor de O in de OBE mix dus! De beste weg om dit te bereiken is en blijft om de adviseurs hierop te trainen in cursus en intervisie. Dit gebeurt al en moet zeker voortgezet worden. Het werken met voorbeelden die verduidelijken waarom maatregel x alleen succes kan hebben in combinatie met O-maatregelen spreekt vaak het meest tot de verbeelding.
- Stimuleer adviseurs nog meer om de ondernemers bij de hele aanvraag te ondersteunen, van A tot Z. Laat de adviseur langer met de ondernemer meelopen: om onhandige keuzes van de ondernemers te voorkomen, zorg te dragen voor voldoende kwaliteit van producten en voorzieningen, en voor de juiste plaatsing/installatie van beveiligingsmiddelen. Hiermee wordt de effectiviteit van de subsidie verder verhoogd. Omdat de onafhankelijkheid van de adviseurs niet in het geding moet komen, dienen de grenzen van de betrokkenheid goed bewaakt te worden.
- Besteed in de VKB-cursus extra aandacht aan eisen en verwachtingen die aan scan en advies worden gesteld (samenhang en prioritering!). De adviseurs hebben behoefte aan een handreiking voor beide. Ook is het wenselijk dat er meer eenduidigheid komt in wat de adviseurs leveren.
- Voor de toekomst wordt door sommige ondernemers meer computercriminaliteit verwacht. Besteedt aandacht aan dit onderwerp in de cursus.
- Koester de communicatie en de samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven. Binnen het Actieplan Veilig Ondernemen en binnen de VKB-regeling is in een netwerk van betrokkenen wederzijds beter begrip ontstaan en meer vertrouwen. De investering in deze PPS-constructie biedt kansen voor de toekomst.

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording

Voor het onderzoek zijn 50 ondernemers en 10 adviseurs geïnterviewd. In overleg met de begeleidingsgroep is er voor gekozen het onderzoek alleen in deze Regio uit te voeren. Daaraan liggen pragmatische overwegingen ten grondslag. Dat betreft de tijd die het reizen door het land zou kosten en de veronderstelling dat de ervaring met de regeling regionaal niet zal verschillen.

De selectie van de ondernemers voor de interviews is tot stand gekomen door tussenkomst van de adviseurs. Deze werkwijze is in het startoverleg met de begeleidingsgroep overeengekomen. De keuze werd ingegeven vanuit de overweging dat door tussenkomst van de adviseurs bereidheid bij de ondernemers kon worden gepeild. Hiermee is voorkomen dat de ondernemers zich overvallen zouden voelen en het vertrouwen tussen adviseurs en ondernemers geschaad zou worden.

AgentschapNL heeft samen met de opdrachtgever en de voorzitter van de begeleidingsgroep een eerste selectie uitgevoerd op het adviseursbestand (ongeveer 105) door die adviseurs te selecteren die in alle drie de subsidiejaren actief waren/zijn met het uitvoeren van scans en daarmee ook voldoende ervaring hebben opgedaan. Dat leverde een lijst van 45 adviseurs op. Uit deze lijst zijn vervolgens at random 15 adviseurs geselecteerd. AgentschapNL heeft deze 15 adviseurs gevraagd elk vijf ondernemers uit de Randstad voor te dragen voor een interview.

Twee adviseurs weigerden medewerking omdat zij vonden geen informatie van klanten door te kunnen geven zonder de vertrouwensrelatie te schaden. Over het algemeen was de bereidheid echter groot. Toch verliep het aanleveren van ondernemers ook dan nog wel eens lastig door gebrek aan tijd, afwezigheid, te weinig scans, of omdat de adviseur te weinig ondernemers in de Randstad had bezocht.

Omdat de eerste wervingsronde onvoldoende respondenten opleverde is door DSP-groep vervolgens een tweede groep van 7 adviseurs geselecteerd uit het door AgentschapNL aangeleverde bestand. De adviseurs met de meeste scans zijn benaderd. Ook dit leverde onvoldoende resultaat op, waarna nogmaals 7 adviseurs werden benaderd. Omdat het aantal ondernemers uit de horeca minimaal was, is aanvullend aan een van de adviseurs gevraagd nog 5 ondernemers uit deze branche aan te leveren.

De adviseurs hebben van AgentschapNL en DSP-groep een toelichtende brief ontvangen die zij konden gebruiken als zij ondernemers om hun medewerking vroegen.

Tijdens de intervisiebijeenkomst van de adviseurs medio september heeft de projectleider van DSP-groep een toelichting op het onderzoek gegeven en de adviseurs nogmaals dringend verzocht mee te werken.

De selectie van adviseurs voor de interviews is volgordekelijk tot stand gekomen. Zodra een adviseur reageerde met het aanleveren van ondernemers werd hij (het betrof uitsluitend mannen) uitgenodigd voor een interview, tot met tien personen een afspraak was gepland.

Sommige adviseurs hebben ondernemers vooraf benaderd met de vraag of hun gegevens mochten worden doorgegeven aan de onderzoekers. Andere adviseurs deden dat niet en daar ving DSP-groep soms bot als zij werden benaderd voor het maken van een afspraak.

DSP-groep heeft alle ondernemers eerst per email benaderd, daarna telefonisch voor het maken van een interviewafspraken. De meeste ondernemers waren daartoe zonder problemen bereid. Weigeringen (totaal 16x) werden gegeven op grond van gebrek aan tijd, geen interesse, of niet aanwezig.

Enkele ondernemers vielen af omdat het niet lukte hen te bereiken, of omdat op korte termijn geen afspraak tot stand kon worden gebracht.

Van de ondernemers zijn 35 personen op locatie geïnterviewd. Vanwege de beperkte doorlooperperiode en het forse tijdsbeslag van face-to-face interviews is er in de laatste fase voor gekozen de resterende 15 interviews telefonisch af te nemen. De onderzoekers hadden inmiddels voldoende ervaring met de gesprekken opgedaan om dit verantwoord te kunnen doen. Daarbij speelde ook een rol dat het niet ging om controle op de maatregelen, maar om de ervaring van de ondernemer. Ook voor de telefonische interviews werden vooraf afspraken gemaakt, zodat de ondernemer hiervoor tijd kon inruimen en zich kon voorbereiden.

Bijlage 2 O-, B- en E-maatregelen

Onder organisatorische maatregelen wordt bijvoorbeeld verstaan:

- goed sleutelbeheer;
- het vaker en zichtbaar afkomen van de kassa;
- het samen openen en sluiten van de zaak;
- een pinapparaat zichtbaar in de winkel zetten en een sticker opplakken met 'klein bedrag, pinnen mag';
- een stickertje op de deurpost ter hoogte van 1.80 m om de lengte van eventuele daders beter te schatten;
- een passage over fraude en ontslag opnemen in het contract dat met personeel wordt gesloten;
- referenties van sollicitanten natrekken;
- huisregels opstellen;
- het sluiten van achterdeuren;
- omgaan met agressieve klanten;
- afspraken over en afwisseling bij geldtransport naar de bank;
- computerbeveiliging;
- het volgen van trainingen of cursussen;
- etc.

Onder bouwkundige maatregelen vallen bijvoorbeeld:

- goed hang- en sluitwerk;
- inrichting van de zaak en zorgen voor goede zichtlijnen;
- meeneembepurende maatregelen;
- compartimentering;
- rolluiken;
- goede verlichting;
- brand- en inbraakwerende kasten;
- etc.

Bij elektronische maatregelen valt bijvoorbeeld te denken aan:

- gebruik pinapparaat;
- vals geld detector;
- aansluiting op overvalalarmsysteem;
- toegangscontrolesysteem;
- inbraakdetectie;
- cameratoezicht;
- etc.

Bijlage 3 Begeleidingsgroep

- Frans van Steenis, onafhankelijk voorzitter, directeur Staatsloterij
- Saskia Böttcher, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, projectleider VKB en opdrachtgever
- Matthijs Seijlhouwer, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Directie Preventie
- Lianne Ostermann, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Directie Financieel Economische Zaken
- Daan de Kuiper, AgentschapNL, projectleider uitvoering VKB
- Els Prins, MKB Nederland
- Sander van Golberdinge, Detailhandel Nederland
- Hendrik-Jan Kaptein, Hoofdbedrijfschap Detailhandel

Bijlage 4 Geïnterviewde personen

- Saskia Böttcher, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, projectleider VKB en opdrachtgever
- Daan de Kuiper, AgenschapNL, projectleider uitvoering VKB

- Sander van Golberdinge, Detailhandel Nederland
- Hendrik-Jan Kaptein, Hoofdbedrijfschap Detailhandel
- Eveline Kruif, CBW-Mitex
- Gert Koudijs, NSO, brancheorganisatie voor de tabaksdetailhandel
- Hans Kant, Koninklijke Horeca Nederland
- Els Prins, MKB Nederland

- Henk Neddermeijer, kwaliteitsdeskundige en extern adviseur VKB regeling

- Adviseurs (10)
- Ondernemers (50)

Bijlage 5 Gebruikte documenten

Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven, Feiten en trends inzake aard en omvang van criminaliteit in het bedrijfsleven (2009, 2010, 2011), WODC

Criminaliteitspreventie door kleine bedrijven, Inspanningen van kleine bedrijven om criminaliteit te voorkomen en de mogelijkheden om hen daarbij te ondersteunen (2009), EIM

Onderzoek veiligheidsmaatregelen Kleine bedrijven in de detailhandel (2007), Deloitte

Rapport Algemene Rekenkamer, Rapport bij het Jaarverslag 2010 van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, (vergaderjaar 2010-2011)

Naar een veiliger samenleving, Kamerbrief voortgang project Veiligheid Kleine Bedrijven, Tweede Kamer (vergaderjaar 2008-2009)

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2008, Kamerbrief Veiligheid Kleine Bedrijven (vergaderjaar 2007-2008)

Veiligheid kleine bedrijven, Kamerbrief in vervolg op landelijk overleg van 28 maart 2008 (juni 2008)

Verslag landelijk overleg Veiligheid kleinere bedrijven (28 maart 2008), Ministerie van Economische Zaken

Analyse veiligheidsscans Veiligheid Kleine Bedrijven (2009) SenterNovem

Resultaten Enquête Veiligheidsadviseur VKB (2010), VKB-Comité

'Sta voor je zaak', Informatie van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie op internet

Bijlage 6 Vragenlijst ondernemers en samenvatting beantwoording

Vragenlijst ondernemers

Volgnummer:

1 Algemeen

1.0 Volgnummer:

1.1 Naam bedrijf:

1.2 Soort bedrijf:

1.3 KVK nummer:

1.4 sbi nummer:

1.5 Aantal vestigingen:

90% bestaat uit bedrijven met 1 vestiging

1.6 Aantal FTE's in DEZE vestiging:

25% eenmansbedrijven, 40% 2 of 3 werknemers, 20% 4-6 werknemers, 15% 7-10 werknemers

1.7 Gesproken met:

1.8 Adres vestiging:

1.9 Ligging van de vestiging (alleen of in winkelcentrum of bedrijventerrein):

34% zelfstandig, 24% winkelcentrum, 28% bedrijventerrein/bedrijfsverzamelgebouw, 8% winkelstraat, 6% overig

1.10 Aanvraagjaar subsidie:

2009: 25%, 2010: 25%, 2011: 50%

1.11 Bestaand bedrijf of starter bij aanvraag:

75% bestaand, 25% starter

1.12 Deelnemer aan KVO traject:

15%

2 Kennismaking met subsidieregeling

2.1 Hoe bent u bekend geraakt met subsidieregeling?

In volgorde van belangrijkheid:

1: via beveiligingsbedrijf (grote meerderheid)

2: via kennis of collega

3: via brancheorganisatie of bedrijfsvereniging

4: via landelijke media en website overheid

5: via verzekeraar

2.2 Naar aanleiding waarvan heeft u subsidie aangevraagd, waarom ging u op de regeling af?

In volgorde van belangrijkheid:

1. wilde toch al maatregelen treffen / had al plannen

2. bestaande criminaliteit (in eigen bedrijf, in de omgeving, of in het algemeen)

3. eis verzekeraar

2.3 Hoe beoordeelt u de bekendmaking van/de informatie over de subsidieregeling?

Ongeveer een derde van de ondernemers geeft een onvoldoende. De rest is ongeveer gelijk verdeeld tussen een magere en een ruime voldoende.

2.4 *Zou u ook veiligheidsmaatregelen hebben genomen als u geen subsidie had gekregen?*

Ongeveer 15% zou dat niet hebben gedaan, de rest zegt sowieso maatregelen te hebben getroffen, met of zonder subsidie. Wel zouden ze dat waarschijnlijk pas later hebben gedaan en ze zouden waarschijnlijk minder maatregelen hebben genomen of goedkopere oplossingen hebben gezocht.

2.5 *Hoe beoordeelt u de subsidieregeling?*

Ruim 1 op de 10 geeft een onvoldoende. De rest geeft een voldoende, waarvan het merendeel een rapportcijfer 8 geeft. De negatieve scores komen van ondernemers die uiteindelijk geen subsidie voor maatregelen kregen (er was al een getekende offerte, te laat, maatregelen al voor de scan uitgevoerd), die in verwarring raakten door de tijdelijke subsidiestop, en die aangaven dat de aanvraag erg veel tijd kostte. Positieve scores hebben vooral betrekking op de financiële ondersteuning.

3 Advies / Scan adviseurs

3.1 *Is er een beveiligingsadviseur bij u geweest die een veiligheidsscan heeft uitgevoerd?*

Dat is bij allen het geval.

3.2 *Hoeveel tijd heeft de scan ongeveer geduurd?*

Ongeveer een derde geeft aan dat de scan minder dan een uur duurde, een kwart dat deze een uur duurde. De andere scans duurden langer dan een uur, waarbij twee en twee en een half uur ook voor komt.

3.3 *Hoe beoordeelt u deze adviseur?*

Het merendeel van de ondernemers geeft de adviseur een ruime voldoende, bijna een derde zelfs een rapportcijfer 9 à 10. Er werd slechts 1 onvoldoende uitgereikt. Toelichtingen betroffen: veel informatie en goede tips gekregen, alles werd goed uitgelegd, ondersteuning bij subsidieaanvraag gekregen, deskundig, persoonlijk advies, advies op maat, snelle efficiënte aanpak, etc. Zij die minder positief waren gaven vooral aan niet veel nieuws te hebben gehoord. Ondanks dat gaven ook deze ondernemers de adviseur doorgaans wel een voldoende rapportcijfer.

3.4 *Hoe beoordeelt u het advies/het rapport van de adviseur (begrijpelijk, op maat gesneden, goed rekening gehouden met situering, gevoeligheden van de branche, historie (ervaring criminaliteit), etc.)?*

Het schriftelijke advies wordt op enkele uitzonderingen na positief beoordeeld. Er worden veel 8-en uitgedeeld. Waardering is overeenkomstig met de waardering van het mondelinge advies. Enkele ondernemers zijn minder enthousiast omdat ze het een standaard rapport vonden.

3.5 *Gaf de adviseur een onafhankelijk advies?*

Onafhankelijkheid werd in bijna alle gevallen bevestigd. Een enkele keer gaven de adviseurs na aandringen toch wel suggesties voor leveranciers.

- 3.6 *Waren er prioriteiten aangegeven in het advies voor maatregelen, en was de samenhang tussen de maatregelen aangegeven?*
Ongeveer een derde van de ondernemers geeft aan dat er geen prioriteiten waren aangegeven.
- 3.7 *Klopte de kostenbegroting in het advies/rapport?*
In ruim de helft van de gevallen was een kostenbegroting gemaakt die overeen kwam met de kosten die later werden berekend. In de overige situaties was geen kostenbegroting opgenomen, of de kosten vielen anders uit.
- 3.8 *Bent u wijzer geworden van de scan en het advies?*
Ongeveer 7 op de 10 ondernemers zegt wijzer te zijn geworden. Door: inzichten uit de scan, tips van de adviseur, meer zicht op zwakke punten en risico's, meer zicht op de benadering van veiligheid, meer informatie over mogelijke maatregelen. Diegenen die niet veel wijzer werden, geven voornamelijk aan dat zij weinig nieuws hebben gehoord.
- 3.9 *Was uw kennis na scan/advies voldoende om een goede keuze te maken uit de geadviseerde maatregelen?*
Men geeft overwegend aan van wel. Bij de toelichting kwam vooral naar voren dat de keuze al vast stond, en dat het advies hierin geen wijziging had gebracht (bijvoorbeeld omdat de adviseur mee was gegaan in de vooraf al bestaande voorkeur van de ondernemer). De indruk bestaat dat vaak naar bevestiging werd gezocht. Zij die de keuze niet goed konden maken geven de indruk niet met het advies/rapport overweg te kunnen.
- 3.10 *Heeft u gekregen wat u hoopte/verwachtte/wilde (sloot het advies aan op het doel)?*
Op enkelen na is het antwoord: ja.
Als toelichting werd veel genoemd dat de eigen keuze voor maatregelen door het advies werd bevestigd en dat de maatregelen zijn getroffen die men al voor ogen had (maar dan met subsidie). Bij de starters kwam naar voren dat scan en advies goed geholpen hebben bij een nieuw en onbekend onderwerp.
- 3.11 *Wat zou beter kunnen (wat betreft adviseur, scan en advies)?*
In willekeurige volgorde:
Mondeling advies werkt beter dan rapport.
Betere informatie over de procedure.
Versimpeling van de procedure
Rapport te standaard of rapport te lang
Verzoek om doorverwijzing naar goede leveranciers
Meer advies op maat.

4 Maatregelen

- 4.1 *Had u voor de scan werd uitgevoerd al plannen voor beveiligingsmaatregelen?*
Ja, op drie ondernemers na allemaal.
Plannen waren er vooral voor het plaatsen van camera's en voor inbraakalarmering. Voor bouwkundige maatregelen waren de plannen beperkt.

- 4.2 *Had u voor de scan al een of meer offertes voor beveiligingsmaatregelen aangevraagd?*
Meer dan de helft van de ondernemers geeft aan al offerte(s) in huis te hebben. Vooral voor camera's en inbraakalarmering.
- 4.3 *Welk type maatregelen heeft de adviseur geadviseerd?*
In ongeveer de helft van de gevallen lag het accent van het advies op het plaatsen van camera's. Bij de overige adviezen lag het accent op bouwkundige of organisatorische maatregelen (beide ruim 10%), of er was sprake van een evenwichtige verdeling (kleine 30%).
- 4.4 *Welke maatregelen zijn uitgevoerd met subsidiegeld?*
Ongeveer even veel elektronische maatregelen als bouwkundige- en organisatorische samen.
- 4.5 *Heeft u nog meer beveiligingsmaatregelen uitgevoerd, waarvoor geen subsidie werd aangevraagd (al dan niet uit het advies, al dan niet in zelfde periode of daarna)?*
Een minderheid geeft aan extra maatregelen te hebben getroffen. Qua type varieert dat in gelijke mate tussen O, B en E.
- 4.6 *Hoeveel bedroeg de eigen investering in de subsidieperiode en daarna (het totaal nemen)?*
De helft geeft aan tot maximaal €2.000 zelf te hebben geïnvesteerd (daarvan een derde minder dan €700). De overigen investeerden zelf meer dan €2.000; waarvan enkelen meer dan €5.000.
Hogere eigen investeringen werden niet alleen gedaan door ondernemers die in 2009 (ruime subsidie) gebruik maakten van de regeling.
- 4.7 *Is er controle geweest op uitvoering van de maatregelen?*
Nee.
- 4.8 *Gaat u in de komende jaren nog meer beveiligingsmaatregelen uitvoeren?*
Ruim 40% zegt in de komende jaren meer maatregelen te zullen nemen. Bijvoorbeeld bij een geplande verbouwing, of als er weer geld beschikbaar is. Ook in die plannen komen regelmatig camera's voor, maar ook bouwkundige maatregelen worden genoemd.

5 Aanvraag subsidie

- 5.1 *Hoe beoordeelt u het werk dat u moest doen om de subsidie aan te vragen (eenvoudig/lastig, weinig/veel administratieve rompslomp, ondersteuning van helpdesk of van adviseur, etc.)?*
Het werk voor het verkrijgen van de subsidie wordt door de grootste groep met een rapportcijfer 6 à 7 beoordeeld. Ongeveer een derde geeft een onvoldoende, een kwart een ruime voldoende.
De algemene lijn is dat er veel problemen met de aanvraag zijn. Waar de adviseur helpt is de ondernemer content over de hoeveelheid werk (maar geeft wel aan dat het veel tijd en ergernis kost), waar dat minder gebeurt valt de beoordeling lager uit. Het wordt omslachtig gevonden, het kost veel tijd, het ging mis, etc.
- 5.2 *Hoe beoordeelt u de hoogte van het subsidiebedrag (voor scan en maatregelen)?*
Het overgrote deel van de ondernemers geeft een voldoende, een

derde zelfs een ruime voldoende. De meeste ondernemers zijn zeer blij met deze ondersteuning. Er komen geen opmerkelijke verschillen naar voren tussen ondernemers die in 2009 en die in 2010 of 2011 subsidie aanvroegen.

5.3 *Hoe beoordeelt u de tijd die het u alles bij elkaar kostte (gerelateerd aan opbrengst)?*

Het merendeel van de ondernemers geeft een voldoende (maar veel werk is overgenomen door adviseurs). AgentschapNL wordt hier en daar op de korrel genomen omdat de communicatie onduidelijk zou zijn en/of de eisen te hoog, dan wel de regels te strak.

5.4 *Wat zou beter kunnen (bijvoorbeeld procedure in relatie tot subsidiebedrag)?*

Verbeterpunten wijzen vooral naar een vereenvoudiging van de aanvraagprocedure. Men vindt de regels onduidelijk, de informatie onvoldoende, de te nemen stappen te omslachtig.

6 ***Effect regeling / getroffen maatregelen***

6.1 *Heeft u minder last van criminaliteit door de beveiligingsmaatregelen die u trof (doorvragen wat en hoe)?*

Slechts ongeveer 1 op de 5 ondernemers geeft aan dat de criminaliteit verminderd is. Bij doorvragen blijkt echter dat het vooral om een veronderstelling gaat ('het zal wel helpen'), en dat sprake is van een beter veiligheidsgevoel. Een kwart heeft geen idee over het effect op de criminaliteit. Diegenen die aangeven dat er geen verandering in de criminaliteit valt waar te nemen geven in grote meerderheid aan dat zij noch vóór de maatregelen werden getroffen, noch daarna last van criminaliteit hadden.

6.2 *Heeft u minder schade door de maatregelen die u heeft genomen?*

Ongeveer 1 op de 5 geeft aan minder schade te hebben. Doorvragen levert op dat het gaat om het vermoeden daarvan ('het zal wel preventief werken'). Tevens geeft men als antwoord dat er wel sprake is van een verbetering van het veiligheidsgevoel.

6.3 *Is het veiligheidsgevoel van u en uw personeel verbeterd door de maatregelen?*

Ongeveer 3 op de 5 ondernemers geeft aan dat het veiligheidsgevoel verbeterd is. Vooral camera's en inbraakalarmering hebben dit effect. Een enkele ondernemer geeft aan dat de organisatorische maatregelen dit positieve effect hebben.

6.4 *Kortom: bent u tevreden met het resultaat (of had u beter wat anders kunnen doen)?*

Op een enkele uitzondering na is het antwoord ja.

6.5 *Zijn in de omgeving van deze vestiging ook andere maatregelen genomen die de veiligheid verbeteren? (bijvoorbeeld in kader van KVO of is er tegenwoordig een beveiliging in het gebied of meer inzet van politie, etc.)*

Dit is in ongeveer een kwart van de situaties het geval.

7 Bewustzijn

7.1 *Bent u op veiligheidsterrein nu iets wijzer geworden door deze regeling en het advies?*

(zijn ze zich meer bewust van veiligheidsrisico's en weten ze nu meer welke maatregelen je voor welk type probleem het best kan toepassen, ook in de toekomst)

Het merendeel (60%) reageert positief, 40% negatief. Diegenen die aangeven niet wijzer te zijn geworden waren zich al bewust van veiligheidsrisico's en hadden al voldoende kennis over mogelijke maatregelen. De positieve groep geeft aan zich meer bewust te zijn geworden van de mogelijke risico's en (meer) kennis te hebben verworven over veiligheid en over mogelijke maatregelen.

7.2 *Kunt u met het advies in de komende jaren zelf verder?*

Het gros zegt ja. Een enkeling zegt over een paar jaar wel een nieuw advies te willen.

Bijlage 7 Aanvraagformulier subsidie scan

Agentschap NL

Over dit formulier

- Met dit formulier kunt u subsidie aanvragen bij Agentschap NL voor een onafhankelijke veiligheidsscan.
- Lever dit formulier tijdig in bij Agentschap NL (het adres staat hiernaast).
- Voor vragen en advies kunt u contact opnemen met de Helpdesk Veiligheid Kleine Bedrijven: 088 - 602 58 58, bereikbaar maandag t/m woensdag van 9 tot 12 uur.
- Let op! Als u dit formulier met de pen wilt invullen, vult u dan eerst de vragen 1.6 en 3.1 in voordat u dit formulier uitprint.

Aanvraag Subsidie Veiligheidsscan

Veiligheid Kleine Bedrijven 2011

Veel bedrijven worden jaarlijks slachtoffer van criminaliteit. Uit onderzoek blijkt dat ondernemers zich onveilig voelen, minder investeren en soms zelfs hun bedrijf sluiten. Met het stimuleringsinstrument Veiligheid Kleine Bedrijven kunnen kleine bedrijven (maximaal 10 fte) subsidie krijgen voor een onafhankelijke veiligheidsscan en het realiseren van veiligheidsmaatregelen.

Agentschap NL
NL Innovatie
Postbus 93144
2509 AC Den Haag

T +31 (0)88 602 58 58
E vkbinfo@agentschapnl.nl
www.veiligheidkleinebedrijven.nl

Komt u in aanmerking?

Bent u een MKB-ondernemer zonder vestigingen, dan geldt dat u maximaal 10 FTE in dienst mag hebben om in aanmerking te komen.

- a. Heeft uw organisatie meer dan 5 vestigingen? Nee Ja
- b. Heeft uw organisatie per vestiging meer dan 10 FTE's? Nee Ja
- c. Heeft uw organisatie eerder subsidie voor een onafhankelijke veiligheidsscan ontvangen? Nee Ja
- d. Heeft uw organisatie de afgelopen 3 jaren meer dan 200.000 euro de-minimis subsidie ontvangen? Nee Ja

1 Gegevens aanvrager

- 1.1 Naam organisatie
- 1.2 KvK-nummer
- 1.3 Postadres
- Huis- of postbusnummer Huisnummertoevoeging
- Straat of postbus
- 1.4 Postcode en plaats
- Postcode Plaats
- 1.5 Land
- 1.6 Is uw bezoekadres anders dan uw postadres? Ja Nee

Aanvraag Subsidie

3 van 3

*Veiligheidsscan
Agentschap NL
Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie*

5 Verklaring en ondertekening

- Ik ben bevoegd en/of gemachtigd om deze aanvraag te ondertekenen.
- Ik verklaar dat dit formulier naar waarheid is ingevuld.
- Ik verklaar dat de veiligheidsscan door een veiligheidsadviseur is uitgevoerd.

5.1	Ondertekenaar	<table><tr><td>Title(s)</td><td>Voorletter(s)</td><td>Tussenvoegsel(s)</td></tr><tr><td><input type="text"/></td><td><input type="text"/></td><td><input type="text"/></td></tr><tr><td colspan="3">Achternaam <input type="text"/></td></tr><tr><td colspan="3">☐ Man ☐ Vrouw</td></tr></table>	Title(s)	Voorletter(s)	Tussenvoegsel(s)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Achternaam <input type="text"/>			☐ Man ☐ Vrouw		
Title(s)	Voorletter(s)	Tussenvoegsel(s)												
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>												
Achternaam <input type="text"/>														
☐ Man ☐ Vrouw														
5.2	Organisatie	☐ Aanvrager ☐ Intermediair												
5.3	Datum	<table><tr><td>Dag</td><td>Maand</td><td>Jaar</td></tr><tr><td><input type="text"/></td><td><input type="text"/></td><td><input type="text"/></td></tr></table>	Dag	Maand	Jaar	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>						
Dag	Maand	Jaar												
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>												
5.4	Handtekening	<input type="text"/>												

6 Vervolg

U levert het formulier in

Stuur het ingevulde en ondertekende formulier tijdig naar Agentschap NL. Het adres vindt u bovenaan bladzijde 1 van dit formulier.

Let op!

Het rapport van de onafhankelijke veiligheidsscan stuurt u niet mee. Deze bewaart u voor de subsidieaanvraag voor het realiseren van veiligheidsmaatregelen.

Heeft u nog vragen?

Neem dan contact op met Agentschap NL. De contactgegevens vindt u bovenaan bladzijde 1 van dit formulier.

Bijlage 8 Aanvraagformulier subsidie maatregelen

Agentschap NL

Over dit formulier

- Met dit formulier kunt u subsidie aanvragen bij Agentschap NL voor het realiseren van veiligheidsmaatregelen.
- Lever dit formulier tijdig in bij Agentschap NL (het adres staat hiernaast).
- Voor vragen en advies kunt u contact opnemen met de Helpdesk Veiligheid Kleine Bedrijven: 088 - 602 58 58, bereikbaar maandag t/m woensdag van 9 tot 12 uur.
- Let op! Als u dit formulier met de pen wilt invullen, vult u dan eerst de vragen 1.6 en 3.1 in voordat u dit formulier uitprint.

Aanvraag Subsidie Realisatie veiligheidsmaatregelen

Veiligheid Kleine Bedrijven 2011

Veel bedrijven worden jaarlijks slachtoffer van criminaliteit. Uit onderzoek blijkt dat ondernemers zich onveilig voelen, minder investeren en soms zelfs hun bedrijf sluiten. Met het stimuleringsinstrument Veiligheid Kleine Bedrijven kunnen kleine bedrijven (maximaal 10 fte) subsidie krijgen voor een onafhankelijke veiligheidsscan en het realiseren van veiligheidsmaatregelen.

Agentschap NL
NL Innovatie
Postbus 93144
2509 AC Den Haag

T +31 (0)88 602 58 58
E vkbinfo@agentschapnl.nl
www.veiligheidkleinebedrijven.nl

Komt u in aanmerking?

- a. Heeft uw organisatie eerder subsidie voor het realiseren van veiligheidsmaatregelen voor deze vestiging(en)/bedrijfsmiddelen ontvangen? Nee Ja
- b. Heeft uw organisatie de afgelopen drie jaren meer dan 200.000 euro de-minimis subsidie ontvangen? Nee Ja
- c. Zijn de veiligheidsmaatregelen gerealiseerd binnen 6 maanden na de subsidieaanvraag voor de onafhankelijke veiligheidsscan? Ja Nee
- d. Heeft uw organisatie een onafhankelijke veiligheidsscan voor deze vestiging(en)/bedrijfsmiddelen laten uitvoeren? Ja Nee

1 Gegevens aanvrager

1.1	Naam organisatie	<input type="text"/>	
1.2	KvK-nummer	<input type="text"/>	<input type="text"/>
1.3	Postadres	Huis- of postbusnummer <input type="text"/>	Huisnummertoevoeging <input type="text"/>
		Straat of postbus <input type="text"/>	
1.4	Postcode en plaats	Postcode <input type="text"/>	Plaats <input type="text"/>
1.5	Land	<input type="text" value="Nederland"/>	

Aanvraag Subsidie

2 van 3

Realisatie veiligheidsmaatregelen
Agentschap NL
Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Zie voor meer informatie
agentschap.nl/
subsidiespetregels

1.6 Is uw bezoekadres anders dan uw postadres? Ja Nee

1.7 IBAN

1.8 BIC

2 Contactpersoon bij de aanvrager

2.1 Contactpersoon Titels(s) Voorletter(s) Tussenvoegsel(s)

Achtersnaam Man Vrouw

2.2 Telefoon

2.3 Mobiel

2.4 E-mail

3 Intermediair

Een voorbeeld van een machtiging vindt u op agentschap.nl/subsidiespetregels

3.1 Is er een intermediair gemachtigd om namens de aanvrager de aanvraag in te dienen? Ja Nee

4 Gerealiseerde veiligheidsmaatregelen

Het maximale subsidiebedrag per vestiging/bedrijfsmiddel is € 700

	Vestiging/ bedrijfsmiddel	Postcode	Kosten (excl. BTW)	Subsidie
4.1	1			
	2			
	3			
	4			
	5			

5 Checklist bijlagen

Let op! Uw aanvraag kan pas worden behandeld wanneer alle bijlagen zijn ingeleverd die in uw situatie vereist zijn.

5.1 Kruis aan welke bijlagen u meestuurde Rapport(en) van onafhankelijke veiligheidsscan(s) Factu(u)r(en) van uitgevoerde veiligheidsscan(s) Factu(u)r(en) van genomen veiligheidsmaatregelen

Aanvraag Subsidie

3 van 3

Realisatie veiligheidsmaatregelen
Agentschap NL
Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

6 Verklaring en ondertekening

- Ik ben bevoegd en/of gemachtigd om deze aanvraag te ondertekenen.
- Ik verklaar dat dit formulier naar waarheid is ingevuld.
- Ik verklaar dat de veiligheidsscan door een veiligheidsadviseur is uitgevoerd.

6.1	Ondertekenaar	<table><tr><td>Titel(s)</td><td>Voorletter(s)</td><td>Tussenvoegsel(s)</td></tr><tr><td><input type="text"/></td><td><input type="text"/></td><td><input type="text"/></td></tr><tr><td colspan="3">Achternaam <input type="text"/></td></tr><tr><td colspan="3">☐ Man ☐ Vrouw</td></tr></table>	Titel(s)	Voorletter(s)	Tussenvoegsel(s)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Achternaam <input type="text"/>			☐ Man ☐ Vrouw		
Titel(s)	Voorletter(s)	Tussenvoegsel(s)												
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>												
Achternaam <input type="text"/>														
☐ Man ☐ Vrouw														
6.2	Organisatie	☐ Aanvrager ☐ Intermediair												
6.3	Datum	<table><tr><td>Dag</td><td>Maand</td><td>Jaar</td></tr><tr><td><input type="text"/></td><td><input type="text"/></td><td><input type="text"/></td></tr></table>	Dag	Maand	Jaar	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>						
Dag	Maand	Jaar												
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>												
6.4	Handtekening	<input type="text"/>												

7 Vervolg

U levert het formulier in

Stuur het ingevulde en ondertekende formulier tijdig naar Agentschap NL. Het adres vindt u bovenaan bladzijde 1 van dit formulier.

Heeft u nog vragen?

Neem dan contact op met Agentschap NL. De contactgegevens vindt u bovenaan bladzijde 1 van dit formulier.